

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Sotsiaaltöö korralduse osakond

Keio Ziehr

**EESTI NOORTE RAHVUSVAHELINE VABATAHTLIK TEENISTUS LASTE
JA NOORTEGA**

Lõputöö

Juhendaja: Tiiu Kamdron

Pärnu 2014

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
1. ÜLEVAADE VABATAHTLIKU TEENISTUSE VÄÄRTUSTEST	6
1.1 Vabatahtliku teenistusega kaasnevad mõisted	6
1.2 Vabatahtliku teenistuse eesmärgid ja ülesanded läbi ajaloo ning väärtused tänapäeva ühiskonnas	8
1.3 Vabatahtlike tüpoloogia Eestis.....	13
1.4 Vabatahtliku teenistuse eesmärgid ja tähendus noortele.....	16
1.5 Vabatahtlike vahendavad ja kaasavad organisatsioonid Eestis	19
2. UURIMUS EESTI NOORTE VABATAHTLIKU TEENISTUSE KOHTA	25
2.1 Uurimuse meetod ja küsimused	25
2.2 Uurimuse valim ja protseduur	26
2.3 Uuringu tulemused	28
2.3.1 Teenistuse valik.....	28
2.3.2 Vabatahtlik töö ja elu/olu välisriigis.....	33
2.3.3 Vabatahtliku teenistuse mõju väärtushinnangutele.....	34
2.3.4 Vabatahtlike hinnang ja soovitused teenistusele	38
KOKKUVÕTE	41
VIIDATUD ALLIKAD	43
ZUSAMMENFASSUNG	47
LISA 1. Küsimustik	49

SISSEJUHATUS

Kuigi vanasõna ütleb, et headus ei jää kunagi karistamata, on viimaste aastate jooksul Eestis sagenenud huvi heategevuse, annetamise ning vabatahtlike liikumiste vastu. Ühiskond väärtustab üksteise aitamist ja kogukonna aktiivsust, samuti leiab heategijate tegevus üha enam kajastust meediakanalite poolt.

Eesti kontekstis on laiemat kõlapinda leidnud „Kodutunne“, traditsiooniline heategevuslik saade „Jõulutunnel“, iga aastane jõulurõõmu pakkumine kodututele Oleviste kirikus, 2010.a. asutatud „Toidupank“, Rainer Nõlvaku initsiatiivil 2008.a. alguse saanud talguprojekt „Teeme ära!“, mis tänaseks on kasvanud ülemaailmseks ettevõtmiseks „Let’s do it world!“ ja Ameerika Ühendriikidest pärinev programm „Vanem õde, Vanem vend“, mille eesmärgiks on riskigruppi kuuluvate laste abistamine. Aastaid töötab meil Humana Estonia, mis propageerib taaskasutust ning nõrgemate aitamist ja Unicef Eesti, mille prioriteet on ebasoodsates tingimustes elavate laste toetamine.

Siiski tuleks Eestis rohkem väärtustada vabatahtlike tööd, mida peetakse ülemaailmselt üheks heaoluühiskonna tunnuseks. Samuti teame me Eestis tehtavast heategevusest liialt vähe, et luua sellest tervikpilt. Rahvusvahelises võrdluses on Eesti sisene heategevus mahu poolest äärmiselt tagasihoidlik. Täpsustamist ja piiritlemist vajavad ka mõisted „vabatahtlik“ ning „vabatahtlik teenistus“.

Praeguse seisuga järgi on annetamine ja vabatahtlik töö Eestis suhteliselt väikesemahulised. Heategevuse maht Eestis on võrreldav Tšehhi ja Rumeenia heategevuse mahtudega (Kaarna 2013).

Heategevusega seostakse pahaaimamatult ainult jõukaid, vähem tunnustust ja tähelepanu on pälvinud Eesti noored vabatahtlikud, kes end nii Eestis, Euroopas kui ka

väljaspool on tõestanud. Kogenud noored vabatahtlikud omavad hulgaliselt teadmisi, ideid ja on täis tegutsemistahet. Kahjuks on neil vähe võimalusi endi teostamiseks ja tehtu propageerimiseks. Õnneks on loodud mõningaid veebipõhiseid keskkondi, kus saab tutvuda vabatahtlikega, lugeda nende ettevõtmistest ning tehtud töödest.

Praeguse aja noored elavad infoajastul, mil maailmas toimuv on vaid „ühe kliki kaugusel“. Noored reisivad palju, loevad palju, suhtlevad palju, ning otsivad kogemusi ja uusi võimalusi enese arendamiseks ning ideede teostamiseks. Seega enamasti peavad noored parimaks ning odavamaks eneseleidmise ja maailmapildi avardamise võimaluseks just töötamist vabatahtlikena erinevates riikides. Samuti aitab vabatahtlik töö kaasa iseseisvumisele, enesekindlusele ning tervema maailmapildi kujunemisele, mille tulemusena peaks kasvama põlvkond, kes väärtustab erinevusi, heategevust ning taunib ebavõrdsust.

Vanuse järgi on keskmisest aktiivsemad vabatahtlikud noored vanuses 15–24 ja keskealised kuni pensionieelikud (Kaarna 2013).

Kuigi vabatahtlik ei pea just alati olema noor koolilõpetaja (ülikooli-ja kutsekooli lõpetaja k.a.), on enamus Eestis pakutavatest vabatahtlike projektidest mõeldud just neile. Samas kogub populaarsust ka eakate vabatahtlik teenistus Euroopas, kuid käesolevas töös keskendutakse just noortele vabatahtlikele. Samuti on Eesti noored vabatahtliku tegevuse suhtes positiivsema hoiakuga.

Vabatahtlike teema hakkas huvi pakkuma ja ajendas seda uurima seetõttu, et siinkirjutajal on endal lähitulevikus plaanis liituda Euroopa vabatahtlikega.

Töö eesmärgiks on selgitada välja, kas võõrriigis läbitav Eesti noorte vabatahtlik teenistus annab noortele tänasel tööturul eeliseid.

Varasemalt on vabatahtlike teemat kajastanud ja uurinud D. Leht „Vabatahtliku abistava käitumise motiivid, nende seosed altruismi, empaatia ja isiksuseomadustega (Tartu Ülikool, diplomitöö 2003), U. Luide „Vabatahtlike tegutsemismotiivid ja vabatahtlik tegevus organisatsiooni Serve The City MTÜ näitel“ (Tallinna Ülikool, magistratöö 2013), K. Vene „Vabatahtlik töö siirdeaja Eestis: vabatahtlike kogemus, motivatsioon ja võrgustikud“ (Tartu Ülikool, bakalaureusetöö 2005), M. Veigel „Vabatahtlik tegevus ja

praktika“ (2012), M. Kimmel „Vabatahtliku tegevuse motiivid Tartu Ülikooli vabatahtlik hinnangul“ (Tartu Ülikool, bakalaureusetöö 2013), vabatahtlikku tööd Eestis kajastavad ka Praxise ja TNS Emori uuringud.

Töö sisulises osas antakse ülevaade vabatahtliku teenistusega kaasnevatest mõistetest, tekkimisest, noorte tegevusest vabatahtlikus teenistuses ning organisatsioonidest, mis vahendavad noori üle maailma. Töö uurimuslikus osas leitakse vastused uurimusküsimustele ning töö tulemused seotakse teooria ja empiiriaga diskussiooni osas.

Käesolev töö erineb eelnevalt teostatud uurimustest seetõttu, et uuritakse Eesti noori, kes on rahvusvahelise vabatahtliku teenistuse kogemusega.

Antud töös kasutas siinkirjutaja uurimisainestiku kogumise meetodina veebipõhist küsimustikku (Lisa 1), mis koosnes etteantud valikuga ning vabavastustega küsimustest.

Tööst võiksid saada kõik noored, kes plaanivad astuda vabatahtlikku teenistusse ja ka Eesti sisesed organisatsioonid, kes noori ülemaailmselt vahendavad.

1. ÜLEVAADE VABATAHTLIKU TEENISTUSE VÄÄRTUSTEST

1.1 Vabatahtliku teenistusega kaasnevad mõisted

Vabatahtliku tegevuse määratlemine on keeruline, kuna inimesed mõistavad vabatahtlikku tegevust erinevalt. Seepärast on oluline eristada tegevusi ja olukordi ning seletada lahti vabatahtliku teenistusega kaasnevad terminid. Ka mitmed allikad käsitlevad vabatahtlikkuse mõistet erinevalt.

Arusaamad vabatahtlikust tööst Eestis väga erinevad. Ka see, mida kusagil vabatahtlikuks tööks loetakse, sõltub erinevate riikide ajaloolisest taustast, kultuurist, traditsioonidest ja mitmetest muudest asjaoludest. Alljärgnevalt maailmas ja Eestis aktsepteeritud mõisted koos definitsioonidega.

Vabatahtliku tegevusena käsitletakse oma aja, energia või oskuste pakkumist vabast tahtest ja tasu saamata. Vabatahtlikud tegutsevad avalikes huvides ja ühiskonna heaks. Oma pereliikmete abistamist ja rahalisi ja esemelisi annetusi ei loeta vabatahtlikuks tegevuseks (Praxis 2012:6).

Tallinna Ülikooli Kodanikuühiskonna Uurimis-ja Arenduskeskuse uuringus „Eesti kodanikuühiskonna institutsionaliseerumine 2009/10“ määratletakse vabatahtlikke kui väljastpoolt organisatsiooni kaasatud inimesi, kes panustavad organisatsiooni hüvanguks, selle eest töötasu saamata. Vabatahtlike värbamine väljastpoolt organisatsiooni on üheks oluliseks kodanikualgatuse kompetentsi väljendumise vormiks (Rikmann et al. 2010:31).

Organiseeritud vabatahtlikuks tegevuseks peetakse vabatahtlikuna osalemist mõne organisatsiooni juures, organisatsiooni algatatud ja elluviidud tegevustes (Uus et al. 2013:9). Organisatsioonideks, kes vabatahtlikku tegevust algatavad, ellu viivad või vahendavad on peamiselt vabaühendused. Viimase viie aasta jooksul on vabatahtlike kaasamine märkimisväärselt kasvanud (Praxis 2012:6).

Omaalgatusliku vabatahtlikkuse aluseks on inimese oma algatus ja iseseisev tegutsemine (Uus et al. 2013: 9).

Heategevus. Pigem ühekordne annetus tegemine või vabatahtlik tegevusteiste inimeste heaolu parandamiseks (Kaarna et al. 2011:5).

Ühekordne vabatahtlik tegevus tähendab, et vabatahtlikud aistavad konkreetse tegevuse, ürituse või projekti läbiviimisel või reageerivad väljakutsele. Regulaarne vabatahtlik tegevus tähendab, et vabatahtlikud tegutsevad regulaarselt pikema aja jooksul (Samas:5).

Vabatahtlik töö ei ole ühiskonnakasulik töö, tasuta töö, kogu mittetulundusühingutes tehtav töö, madalalt tasustatud töö ega koolipraktika. Vabatahtlik töö seostub ennekõike aktiivseks kodanikuks olemisega ja kogukonnatöoga (Gramberg et al. 2005).

Kodanikuühiskonnaks peetakse ühiskonda, kus inimeste põhiõigused ja -vabadused on kaitstud ning kus on võimalik mõjutada poliitilisi otsuseid. Toimub inimeste omaalgatuslik koostöö oma huvide järgimiseks ning avalike asjade arutamiseks ja otsustamises osalemiseks. Kodanikuühiskonna üks osa on kolmas sektor ehk mittetulundussektor - ühiskonna osa, mis ei kuulu avaliku võimu ega kasumit taotleva ärisektori alla (Siseministerium...2014).

1.2 Vabatahtliku teenistuse eesmärgid ja ülesanded läbi ajaloo ning väärtused tänapäeva ühiskonnas

Eesti ajaloos on pikad traditsioonid ühistegevusel ja põllutöödel talgu korras üksteise abistamisel (Tasuja 2011:9). Vabatahtlike kohta statistika kogumine ei ole aga ajaloolistel põhjustel kuigi levinud olnud (Samas:11).

Airi Aarelaid (1996) on raamatus „Kodanikualgatus ja seltsid Eesti muutuval kultuurimaastikul” kirjeldanud Eesti ajaloo ajastute vabatahtlikkust alljärgnevalt: Kodanikualgatuslik organiseerumine hakkas eestlaste seas kujunema XIX sajandi kuuekümnendatel aastatel, kuid ajaloost tingituna omandas see alguses piiratud, ahistatud ja hooldatud iseloomu. Kuna eestlased olid võimetud astuma võõrvõimude vastu relvade ja sõjaga, siis osutusid sobivateks võitlusvahenditeks rahvuskeskse avalikkuse kujundamine ja vabatahtlike organisatsioonide loomine (Aarelaid 1996:17-18). Kuna eestlased kuulusid sajandeid alamklassi, siis hakkaski esmalt kujunema talupoegliku elulaadiga kodanikualgatus. Esimene omaalgatuslik tegevus väljendus peamiselt rahva eneseteadvust tõstvates tegevustes. Kindlasti vääriwad märkimist esimene ajaleht „Perno Postimees”, esimesed laulu- ja tantsuseltsid, esimene laulupidu, talupidajate ühingud, palveaktsioonid, erinevad talgutööd jms (Aarelaid:1996). Viimasest selgub, et osad vabatahtlikud tegevused olid tol ajal ühelt poolt väga meelelahutuslikud, kuid teisalt sügava kodanikualgatuse iseloomuga. Meelelahutuslikud vabatahtlikud tegevused on tänases mõistes väga pragmaatilised ega mahu seetõttu otseselt eeltoodud tänapäevase vabatahtliku töö definitsiooni alla (Vene 2005:8).

Sõna „vabatahtlik“ võeti maailmas kasutusele aastal 1600, mil enamasti tähendas see noorte vabatahtlikku astumist sõjaväe ridadesse. Alates 1630ndatest võib hakata rääkima mitte sõjaväelisest vabatahtlikust liikumisest (Online Etymology Dictionary 2014).

19ndal sajandil toimus Ameerikas „Suur Ärkamine“ (ing.k. „Great Awakening“), mille käigus inimesed mõistsid ja olid teadlikumad ebasoodsatest tingimustest ning orjuses elavatest. Nooremad inimesed alustasid oma kogukonnas puudust kannatavate abistamist (Wikipedia...2014).

Alljärgnevalt mõned noorte vabatahtliku teenistusega seonduvatest aastaarvudest:

- 1920, Esne, Prantsusmaa. Rühm noori erinevatest Euroopa riikidest tuli kokku, et aidata taastada Esimeses maailmasõjas hävitatud hooneid;
- 1929-1930, Suur majanduslangus pani riikide valitsused mängima mõttega kasutada ulatuslikke noorte teenistusprogramme (noorte) tööpuuduse vähendamise abinõuna: Saksamaa Freiwilige Arbeitsdienst (Vabatahtlik Tööteenistus). Kolm kriisiajal alguse saanud noorte vabatahtliku teenistuse programmi eksisteerivad veel tänagi: Service Civil International, Youth Action For Peace ja Internationaler Versöhnungsbund;
- 1950 hakkasid paljud organisatsioonid uusi tegevusvaldkondi otsima. Ilmes, et sotsiaalhoolekandes – nt haiglates, hooldekodudes, laste- ja noortekeskustes – valitses abi järele suur nõudlus;
- 1968 hakati peaaegu kõigis vabatahtliku teenistusega tegelevates vabaühendustes ajama poliitilist joont;
- 1948 asustas UNESCO Rahvusvahelise Vabatahtliku Teenistuse Koordineerimise Komitee;
- 1990 hakkasid aktiivselt tööle Euroopa Nõukogu ja Euroopa Komisjon, et innustada liikmesriike looma noorte vabatahtlike liikumisele soodsamaid (õiguslikke) tingimusi ning kaotada liikumisvabadust tõkestavad asjaolud;
- 2000 Euroopa Nõukogu võttis vastu Euroopa konventsiooni riikidevahelise noorte pikaajalise vabatahtliku teenistuse edendamise kohta, mis sätestas selle valdkonna minimaalsed kvaliteedistandardid (Hofmann 2002:13-14 järgi).

Alates 2000ndetest on ühiskond hakanud veelgi enam tähelepanu pöörama heategevusele ning vabatahtlikule tööle.

Siinkohal võib praegusel ajahetkel esile tõsta vabatahtlikke tuletõrjujaid, kaitseliitlasi, naabrivalvet ning mitmeid teisi vabatahtlikke organisatsioone. Eestis on väga palju avalikus sektoris tehtavast tööst seotud just vabatahtliku tegutsemisega ning selle juured

ulatuvad väga kaugemale. Vabatahtliku töö ulatusest rääkides on kõnekad ka numbrid - ehkki meid on rahvaarvult 1,3 miljonit tegutseb Eestis ligemale 32 000 vabatahtlikku organisatsiooni (Siseministeeriumi pressiteade nr 48/2011).

Kuid võrdluses viie suure Euroopa riigi ja USA keskmisega on valmisolek anda oma panus ühiskondlikku tegevusse Eestis keskmisest veidi madalam (Möller et al. 2008:9).

Vabatahtlik tegevus on kodanikuühiskonna alustala ja küpse demokraatia tunnus. Vabatahtlik tegevus suurendab inimestevahelist usaldust, aitab kujundada ühiseid norme ja luua sotsiaalseid võrgustikke, mis omakorda soodustab koostööd ühiste eesmärkide nimel. Seega on vabatahtlik töö väga tähtis aktiivsete ja hoolivate kodanike kujundamisel, sidusa ja stabiilse ühiskonna arenemisel ja reaalse sotsiaal-majandusliku väärtuse tootmisel (Praxis 2012:7).

Kodanike ühiskondlikus elus osalemise aktiivsus on tugevalt seotud vabatahtlikkusega, kuna kaasatus vabatahtlikku töösse on üks osalusdemokraatia vorme (Tasuja 2011:3).

Eesti kodanikuühiskonda on suuresti kujundanud ja arendanud inimesed, kes on oma hariduse omandanud USAs ja Kanadas. USAs on vabatahtlikkus ühiskonna normaalne osa. Alexis de Toqueville väitis, et ameeriklaste valmisolek ja soov luua vabatahtlikke ühendusi, et rahuldada kogukonna vajadusi, on üks demokraatia põhiallikaid. See on üks alusteooriaid, mida Eesti kodaniku ühiskonna ülestöötamisel aluseks on võetud. Teine peamine tõekspidamine, millest Eestis lähtutakse, on süsteemne ja kompleksne lähenemine kodanikuühiskonna arenguvajadustele (Möller et al. 2008:13).

Vabatahtlik liikumine on mitmel pool maailmas populaarne ning üha enam mõistetakse, et vabal tahtel tegutsev inimene on aktsepteeritav abiressurss kogu ühiskonnale (Mänd et al. 2003:2). Miljonid Euroopa kodanikud tegelevad vabatahtliku tööga (Mänd et al. 2004-2005:3). Vabatahtlike toel saadetakse igapäevaselt korda suuri ja väikeseid ühiskonna arengule väga olulisi asju (Kaarna et al. 2011:6). Ühe osa vabatahtliku teenistuse üldisest eesmärgist moodustavad rahu ja rahvusvahelise mõistmise saavutamine, sõprus ja koostöö (T-Kit käsiraamat 2002:9).

1997. aasta novembris kuulutas ÜRO Peaassamblee 2001. aasta rahvusvaheliseks vabatahtlike aastaks (Mänd et al. 2004-2005:7). Vabatahtlikust tegevusest räägitakse, kirjutatakse ning läbi on viidud ka mitmeid sellealaseid uuringuid üle kogu maailma.

Üha enam on rõhutatud, et vabatahtlike abil saab paremini rakendada riiklikke poliitikaid (jätkusuutlike kogukondade loomine, maapiirkondade elus hoidmine, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, kriminaalõigus, haridus jms) ja et vabatahtlik tegevus aitab leevendada sotsiaalse tõrjutuse riske. Vabatahtlik tegevus aitab luua ja hoida stabiilset ja sidusat ühiskonda ning parandada riigi poolt pakutavate teenuste kvaliteeti (Möller et al. 2008:2).

Eestis saame infot vabatahtlikust tegevusest ja Eestis tehtavas vabatahtliku töö hulgast peamiselt ajakirjandusest, kodanikeühenduste veebilehtedelt, uuringutest ja statistikast (Samas:5). Täpsem ülevaade Eestis tehtava vabatahtliku tegevuse iseloomust (regulaarsus/ühekordsus, organiseeritud/iseseisev) annab infot meie kodanikuühiskonna elujõulisuse kohta (Kaarna et al. 2011:6).

Üldiselt võib vabatahtlikkust kajastavaid artikleid ja saateid pidada positiivseteks, kus nii saajad kui andjad on võitjad. Andjatena peab siinkirjutaja silmas vabatahtlikke, noori, kes ei pea oma tegevuses raha kõige olulisemaks, vaid hoopis abivajajate siirast tänu, mis kaalub üles võimaliku tasu.

Vabatahtliku tegevuse uurimine ja selle tähtsuse rõhutamise on viimastel aastatel hoogustunud mitmel pool maailmas (Möller et al. 2008:2). ÜRO 2005. aasta peaassambleel seati eesmärgiks ühtlustada vabatahtlike tegevuse taset erinevates riikides, mis on oluline seetõttu, et vabatahtlike täispotentsiaali kasutamine annab võimaluse astuda vastu globaliseeruva maailma ees seisvatele väljakutsetele (Rochester 2006: 2).

Vabatahtlik tegevus aitab muuhulgas kaasa vaesuse vähendamisele, tervishoie ja sotsiaalhoolekande edendamisele, jätkusuutlikule arengule, õnnetuste ärahoidmisele ja nende tagajärgede likvideerimisele ning sotsiaalsele integratsioonile. Vabatahtlik töö mõjutab sotsiaalvaldkonda mitmel moel, tuues kasu nii vabatahtlikele endale, kogukonnale kui ka ühiskonnale tervikuna. Näiteks võib vabatahtlik tegevus pakkuda

vajalikke kogemusi tööturule siirdumiseks, võimalust õppida juurde uusi oskusi, tõsta elukvaliteeti ja aidata kaasa sotsiaalse sidususe suurenemisele ühiskonnas (Tasuja 2011:3).

Euroopa riikide vahel on vabatahtlike määrades peaaegu kümnekordne erinevus. 2006-2007 Euroopa Sotsiaaluuringu korraldatud uuringuvoos selgus, et kõrgeim oli vabatahtlike tegevuses osalenute protsent Norras (67%) ja madalaim Bulgaarias (7%) (Samas: 13).

Varasemate andmete järgi oli Euroopa Liidu liidriks vabatahtlikku tegevusse kaasatuse vallas Austria, kus on oma sõnul elu jooksul tegutsenud vähemalt mõnda aega vabatahtlikuna 51% elanikkonnast. Põhilisteks vabatahtliku tegevuse valdkondadeks Euroopas on tervis ja sotsiaaltoetamine, sport, laste- ja noorsootöö, religioon, kunst ja kultuur ning haridus („Vabatahtliku tegevuse arengukava 2007-2010“ 2006 :5).

Aasta jooksul osaleb vabatahtlikus tegevuses 31% Eesti elanikest, sarnaselt Euroopa Liidu keskmisega, mis on 29% (Siseministeerium. Uuringuaruande faktileht. 2013). Tasustamata vabatahtlikku tööd tegid aastatel 2009-2010 4,5% Eesti elanikkonnast, kes on vanemad kui 10-aastased. Nende inimeste hulk on suurusjärgus 53700 (Kaarna et al. 2011:20).

Enim tähelepanu pööratakse Euroopa tasandil noorte vabatahtliku tegevuse temaatikale. Euroopa Vabatahtlik teenistus, mis on Euroopa Liidu programmi „Euroopa Noored“ (YOUTH) üks osa, annab igal aastal 3500 noorele 31 Euroopa riigist ja kolmandatest riikidest võimaluse tegutseda vabatahtlikuna ELi riikides ja kolmandates riikides. Lisaks on paljud noored seotud vabatahtliku tegevusega erinevate organisatsioonide juures. Erinevatel andmetel tegutseb vabatahtlikena 1-6% 15-25-aastastest noortest („Vabatahtliku tegevuse arengukava 2007-2010“ 2006 :5).

Samuti on noored keskmisest kõrgema sotsiaalse panustamisvalmidusega, soovi ja usuga, et nad suudavad ühiskonnas midagi olulist ära teha (Möller et al. 2008:9).

1.3 Vabatahtlike tüpoloogia Eestis

Võttes arvesse meediakanalite poolt kajastatavat, võiks oletada, et Eestis tegutsevad vabatahtlikud on jõukad ja edukad keskealised inimesed, kes annetavad endi vaba raha vaesuses kannatavate abistamiseks, saades sellest meedia poolset positiivset tähelepanu ja tunnustust. Vähem on meedias kajastamist leidnud noorte vabatahtlike töö nii meil kui mujal.

Eestis alahinnatakse noorte poolt tehtavat vabatahtlikku tööd väljaspool- nii Euroopas kui kogu maailmas.

Kuna Eestis on vabatahtliku tegevuse mõiste laialivalgunud ning piiritlemata, seostataksegi vabatahtlikku teenistust rohkem annetamise (jõukamad inimesed), madalalt tasustatud töö tegemise ning MTÜdes kaasalöömisega, mis aga vabatahtliku tegevuse alla ei klassifitseeri.

Ligi pooled eestimaalastest on aasta jooksul tegutsenud vähemalt korra vabatahtlikuna. Neid organisatsioone, kes vabatahtlikke pidevalt kaasavad, on siiski veel vähe. Samuti on paljud inimesed vabatahtlikuna panustamisest küll põhimõtteliselt huvitatud, kuid pole leidnud või osanud otsida selleks võimalusi (Kiisler 2011).

Usutakse, et vabatahtlikud on ainult abistajad hädade korral, „tulekahjude kustutajad”, vigade parandajad. Avaliku sektori esindajad arvavad nii mõnigi kord, et näiteks ühendustes tegutsevad inimesed peavadki kõik töötama vabatahtlikena, tasuta, justkui see oleks eesmärk omaette (Mänd 2008).

Noorte vabatahtlike tegevus on hoopiski loomulik osa nende elust, kui ettevõtlikkuse väljendus ja enese teostamise viis. Vabatahtlik tegevus pole mitte hädaabivahend, vaid ennetab probleeme, aidates kaasa inimeste ja ühiskonna arengule ning jätkusuutlikkusele.

Vabatahtliku töö võib olla väga erinev ja seda mõistetakse erinevalt. Seetõttu on ka Eestis kättesaadavad andmed vabatahtlike kohta erinevad.

Möller et al. (2008:44-45) läbi viidud uuringus selgus, et üle poole (57%) eestimaalastest ei osanud vastata küsimusele, mis neile vabatahtliku tegevusega seoses

meenub. Peamiselt seostus vabatahtlik tegevus heategevuse ning annetamisega (15%) ja ühiste koristusaktioonidega (12%).

Kodanikuhariduse ja vabatahtliku tegevuse analüüs Euroopa sotsiaaluuringu lõppraporti põhjal näitab, et peamiselt on Eesti vabatahtlikud 40-64 aastased, kesk- ja kutsehariduse või kõrgharidusega, kõrgema sissetulekuga inimesed (RAKE 2012:63).

Kui näiteks Norras on vabatahtlike vanus 50 ja 60 vahel (Kurušev 2003:22), siis Eestist lähevad välismaale vabatahtlikeks enamasti just noored.

Poliitikauuringute Keskuse Praxis uuring „Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis 2013“ andmetel on Eesti keskmine vabatahtlik naine (58% kõikidest vabatahtlikest); ta on parimas tööeas (25-49aastaseid on kõikidest vabatahtlikest 46%). Tal on kesk- või kutseharidus (50% vabatahtlikest) ja ta töötab ka spetsialisti, ametniku või juhina. Ta saab majanduslikult hakkama, kuna pere netosissetulek on vähemalt 800 eurot kuus. Ta on eesti rahvusest (77%) ning pärit kas Tallinnast (25%) või Lõuna-Eestist (25%) (Siseministeerium. Uuringuaruande faktileht. 2013).

2009. aastal tehti Eesti Noorsoo Instituudi eestvedamisel 15-30-aastaste inimeste uuring, kus muu hulgas küsiti noorte vabatahtlikus tegevuses osalemise kohta viimase 12 kuu jooksul. 21% noortest vastas, et oli selle aja jooksul mõnda vabatahtlikku tööd teinud (Tasuja 2011: 13).

Eesti noor vabatahtlik (18-30a) on tavaliselt seltskondlik ja avatud, gümnasist või tudeng, elab kesistes tingimustes, huvitub säästmisest, maailma parandamisest ja globaalsetest probleemidest. Osaleb kogukonnatöös, lööb kaasa heategevuslikel üritustel ja erinevates projektides. Vabatahtlik tegevus on noore jaoks eluviis, mis aitab leida uusi tutvusi, orienteeruda ühiskonnas ja reisida.

Emori ja Praxise 2009. aasta uuringus vabatahtliku tegevuse kohta võrreldi vabatahtlikke ja mittevabatahtlikke. Peale selle moodustati klasteranalüüsi tulemusena kolm vabatahtlikke tüüpi:

I tüüp: väheaktiivne, konkreetsel tegevusel või sotsiaalsel võrgustikul põhinev vabatahtlik;

II tüüp: aktiivne, projektides kaasalööv ja uutel kogemustel põhinev vabatahtlik;

III tüüp: aktiivne, kitsa valdkonna ja rühmade tegevusel põhinev vabatahtlik (Uus et al. 2013: 9).

Käesolevas lõputöös leiavad kajastust enamasti II ja III tüüpi vabatahtlikud, keda küsitletakse käesoleva töö uurimuslikus osas.

Lisaks eelolevale, võiks eraldi välja tuua kolme tüüpi vabatahtlike rühmi:

1. Kohalikud vabatahtlikud Eestis, kes osalevad aktiivselt kodukoha või üleriigilistel ettevõtmistel (võivad olla ka ise ettevõtmiste algatajad);
2. Kohalikud vabatahtlikud välismaal. Noored, kes löövad kaasa vabatahtlike tegevustes projektide raames nii Euroopas kui mujal;
3. Välismaalastest vabatahtlikud Eestis (Samas:10).

Antud töös keskendub siinkirjutaja just Eesti noortele, kes osalevad vabatahtlikena üle maailma.

Vabatahtlike uurimine aitab meil paremini mõista, mis neid motiveerib, et selle alusel nende täispotentsiaali saavutamiseks pakkuda vabatahtlikele just sellist laadi ülesandeid, mis neile enim meeldivad (Möller et al. 2008:3).

Prügi koristamine metsatuka alt, loomade varjupaigas koertega jalutamine ja lastekodulaste meelelahutamine on ilmselt esimesed kujutluspildid, mis vabatahtliku tegevusega seoses inimestele pähe tulevad. Vabatahtlike tegevusvaldkondade pilt on tegelikult palju kirjum.

Eestis 2008/2009 aastal läbiviidud uuringute kohaselt on meie vabatahtlikele kõige südamelähedasemad valdkonnad külaliikumine ja kohaliku elu edendamine (38%), keskkonnakaitse ja loodushoid (34%), sotsiaaltöö (33%) ning laste ja noorte huvide kaitse (22%) (Vabatahtlike värv. Vabatahtliku tegevuse valdkonnad 2014).

Kuna üheks populaarseks valdkonnaks vabatahtlike seas on ka lapsed ning noored, keskendub ka käesolev töö just Eesti noortele, kes üle maailma tegelevad laste- ja noortega.

1.4 Vabatahtliku teenistuse eesmärgid ja tähendus noortele

Tänapäeval on maailmas rohkem kui 1,2 miljardit noort inimest (vanuses 15-24a.) – suurim arv maailma ajaloos. Noored on võtmesõnaks sotsiaalsetele muutustele, tagavad energia, loomingulised ideed ja määravad, kuidas viia ellu uuendusi (Youth and volunteerism 2012:1).

Käesoleva töö kaks olulist märksõna on vabatahtlikkus ja noored. Lisaks vabatahtlikkusele kaasnevatele mõistetele peab siinkirjutaja oluliseks lahti seletada ka mõiste „noor“ vanuselist definitsiooni. Teadaolevalt defineeritakse mõistet „noor“ organisatsiooniti ja riigiti erinevalt.

Tavaliselt on vabatahtlike projektides osalevate noorte vanuse alampiiriks 18 aastat, kuna nooremate ees lasuks projekti korraldajatel õiguslik vastutus. Vanuse ülempiir jääb tavaliselt 25 ja 30 eluaasta vahele, viidates üleminekuperioodile, mis hõlmab keskhariduse omandamist, kutsevalikut ja elumudelite stabiliseerumist (T-Kit 2002: 12).

Euroopa vabatahtlike sotsiaal-demograafilise profiili järgi on kõige tõenäolisemad vabatahtlikud 20aastased ja üle 20aastased (32%), neile järgnevad üliõpilased (26%) (Euroopa Parlamendi Eurobaromeetri eriuuring nr 75.2:3).

Eesti riigi arengu- ja heaolutase soosib vabatahtliku tegevuse arengut. Inimesed otsivad materiaalse kindlustatuse ja heaolu kõrval midagi sügavamat ja tähenduslikku oma elus ning vabatahtlik tegevus pakub selleks võimalusi („Vabatahtliku tegevuse arengukava 2007-2010“ 2006 :6).

Erinevate inimeste ja organisatsioonide arvamused lahknevad hüvede osas, mida rahvusvaheline vabatahtlik teenistus annab ühiskonnale tervikuna ja eeskätt vabatahtlikele endile. Mõni organisatsioon peab rahvusvahelist vabatahtlikku teenistust

tolerantsuse kasvatamise, kultuuridevahelise õppimise, sotsiaalse ja kultuurilise progressi ning kohalike kogukondade üldise arengu võimalusteks (Amorim et al. 2002: 16-17).

Teised organisatsioonid aga näevad rahvusvahelises vabatahtlikus teenistuses ettevõtmist, mis võimaldab probleemse taustaga noortel arendada isiklikke võimeid, omandada oskusi ja mõnikord isegi ühiskonda taasloomuda (Samas: 17).

Konwerski ja Nashman väidavad, et vabatahtlikel on tegutsemiseks individuaalsed ootused ja motiivid, mille põhjused saab jagada kolme kategooriasse:

1. Altruistlik käitumine, eesmärgiga parandada abisaajate heaolu;
2. Egoistlik käitumine, eesmärgiga parandada abistaja heaolu;
3. Sotsiaalne kohustus ühiskonna ees (Luide 2013:19).

Kotleri (1996) järgi tulevad inimesed vabatahtlikuks järgmistel põhjustel: soovist teisi aidata ja tunda end vajalikuna, soovist teha midagi teema või valdkonna hüvanguks, mis on vabatahtlikule oluline, saada rahuldust ja naudingut tööst, kaastundest abivajajate vastu. Measham ja Barnett (2007) on motivaatorid kokku võtnud mõne märksõna alla, nt soov ettevõtmise või ürituse õnnestumisele kaasa aidata või mingi konkreetse valdkonna kohta rohkem teada saada, sotsiaalne vajadus suhelda, oma oskuste parandamine, üldine vajadus mingist valdkonnast või territooriumist hoolida (Möller et al. 2008:31-32).

Tihti tõstetakse küsimus või arutletakse selle üle, miks noor inimene tahab teha vabatahtlikku tööd. Mis ajendab teda tegelema nõ võõraste muredega, mitte minema palgatöele.

Miks peaks inimene tegema midagi, mille eest talle ei maksta, kuid mis võtab temalt aega, energiat ja muid ressursse? Vastus koosneb mitmest argumendist. Näiteks annab vabatahtlik töö väga palju kogemusi, mida tavaelus tihtipeale ei pruugi me saada. Samuti leitakse vabatahtliku tegevuse käigus mõttekaaslast, sõpru ja isegi elukaaslast. Ei tasu alahinnata sedagi, et vabatahtlikuna teevad tööd ka firmade juhid ning nähes mõnd aktiivset ja tublit inimest ühiskondlikult panustamas, võib ta leida, et tal oleks

oma firmasse just taolist inimest tööle vaja. Sest pole harvad juhud, kus vabatahtlikust tööst kasvab välja päris töösuhe. Lisaks annab vabatahtlikult ühiskonda panustamine hea enesetunde, moraalitunnetuse ning teadmise, et oled teinud isiklikult midagi maailma paremaks muutmiseks. Mis saab veel parem olla? (<http://noorteportaal.ee/est/vabatahtliku-tegevuse-voimalused/>).

Vabatahtlikud õpivad oma tegevusega uusi oskusi ning lihvivad olemasolevaid. Selliselt kasvab nende töökogemus ning neil on lihtsam tööturul hakkama saada. Vabatahtlikud saavad läbi oma tegevuse kontakte ning kohtuvad uute inimestega, samuti suureneb nende kasulikkuse tunne, enesehinnang ning – kindlus, lisaks probleemidega tegelemise oskus (Kaarna et al. 2011:27).

Vabatahtlik tegevus on väärtuslik ressurss ühiskonna sidususe loomisel. Üksikisiku või rühma vabatahtlik tegevus aitab:

- tugevdada ja säilitada kogukondlikkust, hoolivust ja omakasupüüdmatut teenimist;
- igal inimesel kogukonna liikmena kasutada oma õigust ja vastutust, ühtlasi kogu elu õppides ja arenedes, et täielikult oma võimeid rakendada;
- leida inimesi ühendavaid huvisid, et võiksime elada koos elutervetes, säästvates kogukondades, otsida ühiselt uuenduslikke lahendusi ja üheskoos kujundada oma saatust („Vabatahtliku tegevuse arengukava 2007-2010“ 2006 :10).

Vabatahtlik tegevus võimaldab tunda kontrolli oma elu ja keskkonna üle ning see leevendab üksindust, kurvameelsust, stressi, depressiooni, ärevust ja haigusrisiki. Eeltoodu paneb inimesi omakorda vähem osalema sotsiaalselt patoloogilises käitumises nagu vandalism ja ennast kahjustav käitumine. Uurijad väidavad, et lisaks tõstab vabatahtlik tegevus vabatahtlike elukvaliteeti, rahulolu, enesehinnangut ning suurendab õnnetunnet (Luide 2013:27).

Rõhutades vabatahtliku töö osatähtsust riigi arengus on kunagine regionaalminister Kiisler sõnanud, et kuigi meie riik ei ole Euroopa mõistes rikas, liigume üha enam kogumise faasist andmise faasi. „Mul on väga hea meel, et paljud noored, kes on läinud

ära välismaale õppima ning vabatahtlikele missioonidele osalema, tulevad kodu-Eestisse tagasi koos uute teadmistega ja oskustega.“ (Siseministeeriumi pressiteade nr 48/2011).

Janeli Virnas, kes on viibinud vabatahtlikuna Ghanas, on oma blogis „Janelka kirjad Ghanast. Minu seiklused mustal mandril“ avaldanud tabava mõtte, mis võiks võtta kokku noorte vabatahtlike sõnumi oma tegevusest: „Kahekümne aasta pärast kahetsed sa rohkem neid asju, mida sa ei teinud, kui neid, mida sa tegid. Nii et heida ära silmused. Purjeta välja ohutust sadamast. Püüa tuuli oma purjedesse. Uuri. Unista. Avasta“ (Virnas 2012).

1.5 Vabatahtlikke vahendavad ja kaasavad organisatsioonid Eestis

Rahvusvahelise vabatahtliku teenistuse võtmetegur on vabatahtlikud. Need on inimesed, kes pühendavad oma vaba tahte, energia, ideed ja aktiivse osaluse mingile kindlale projektile (Pavlovova 2002: 21).

Rahvusvahelise vabatahtliku teenistuse töövaldkonnad võivad olla väga mitmekesised. Paljude projektide liigitamine on keerukas, kuna nad kuuluvad ühtaegu mitmesse valdkonda (Costanzo 2002: 18).

Paljud inimesed, kes oleksid valmis pühendama oma aega ja energiat teiste või ühiskonna heaks töötamiseks ilma materiaalset tasu saamata, ei ole teadlikud erinevatest vabatahtliku tegevuse võimalustest. Samuti ei oska paljud organisatsioonid kaasata sobilikke vabatahtlikke neid huvitavatesse tegevustesse ja see võib põhjustada mõlema poole rahulolematust ning vastumeelsust vabatahtliku tegevuse vastu („Vabatahtliku tegevuse arengukava 2007-2010“ 2006 :7).

Kõige sagedasemalt kaasatakse Eestis vabatahtlikke nii MTÜde, kui sihtasutuste poolt läbi viidavate ürituste korralduses (77% kaasajatest). Sihtasutused rakendavad vabatahtlikke ekspertidena (39% kaasajatest) ning organisatsiooni igapäevaste tegevuste läbiviimisel (38% kaasajatest) (Rikmann et al. 2010: 32).

Eesti siseselt on vabatahtlikel võimalus lihtsalt endile sobiv vabatahtlikke kaasav organisatsioon leida aadressilt: www.vabatahtlikud.ee, kust on võimalik valida üle kuuekümne organisatsiooni vahel. Samuti on kõigil, kes huvituvad vabatahtlikust tööst, võimalus sirvida ka vabatahtliku töö kuulutusi ja leida endile sealt sobivaim. Lisakulutusi või projekte sealjuures noortelt ei nõuta.

Paljud organisatsioonid defineerivad vabatahtlikku teenistust peamiselt kui aega, mille vabatahtlik veedab mingis projektis osaledes. Kõike, mis juhtub enne või pärast seda perioodi, peetakse vähem tähtsaks (Amorim 2002: 73).

Kuna käesolev töö keskendub noortele, kes on vabatahtlikuna töötanud noortega väljapool Eestit, siis alljärgnevalt antakse ülevaade erinevatest võimalustest minna vabatahtlikuks välismaale.

Vabatahtlik tegevus välismaal on muutunud maailmas populaarseks, selleks pakutakse väga palju võimalusi, leidub mitmeid vahendusportaale- ja teenuseid. Enamikel juhtudel peab vabatahtlik aga suurema osa kulusid ise katma ning tasuma tegevuse korraldajale vahendustasu. Alati tasub täpsemalt uurida, kuidas on korraldatud vabatahtliku majutus ja toitlustus. Mitmed programmid eeldavad vabatahtlikult tööks vajalike oskuste olemasolu. Välismaale vabatahtlikuks minemine pakub võimalust näha maailma ning saada juurde väärt kogemusi ja teadmisi, olles seejuures ühiskonnale kasulik. Nii saab põhjalikumalt sisse elada teise maa kommetesse, õppida tundma sealsete inimeste rööme ja muresid ning tutvuda kohalikega (Vabatahtlike Värav. Miks hakata vabatahtlikuks? 2014).

Vabatahtliku tegevuse valdkonnad, milles kaasa lüüa on (Vabatahtlike Värava kodulehe järgi):

- kohaliku elu edendamine (Kõige rohkem osalevad eestimaalased vabatahtlikena kohaliku elu edendamises (38% vabatahtlikest));
- keskkonnakaitse (34% vabatahtlikest);
- sotsiaalvaldkond (Tervelt 33% vabatahtlikest on tegevad sotsiaaltöö valdkonnas);

- **lapsed ja noored** (Laste ja noorte heaks pühendab oma aega ja energiat suur hulk vabatahtlikke - 18% vabatahtlikest tegeleb **noorsootööga** ning 22% on seotud **laste ja noorte huvide kaitsega**);
- haridus ja teadus (19% vabatahtlikest);
- kultuur (Kunsti ja kultuuri vallas tegutseb 16% vabatahtlikest ning 13% vabatahtlikest seostab oma tegevust ajaloolise pärandi säilitamisega);
- julgeolek (15% vabatahtlikest);
- sport ja kehakultuur (15% vabatahtlikest);
- tervishoid (10% vabatahtlikest);
- loomakaitse (Loomade heaolu ja loomade õiguste eest seismine on südamelähedane paljudele vabatahtlikele, 9% vabatahtlikest tegutseb loomakaitse valdkonnas).

Lihtsam võimalus rahvusvahelises vabatahtliku töös kaasa lüüa, on võtta ühendust oma kodumaal asuva organisatsiooniga, millel kas on rahvusvahelised sidemed või mis võib need luua. Kohalik organisatsioon hoolitseb kõigi vajalike toimingute eest, mis kaasnevad vabatahtlike saatmisega partnerorganisatsiooni teises riigis (ja nende naasmisega). Seepärast nimetatakse seda kohalikku organit saatvaks organisatsiooniks (Pavlovova 2002:21).

See aga ei tähenda automaatselt, et kõikidel rahvusvahelikel vabatahtlikke kaasavatel organisatsioonidel oleksid saatvad organisatsioonid. Mõningatel juhtudel peab noor otse ühendusse asuma otse projekti pakkuva riigiga. See aga ei pruugi algavale vabatahtlikule olla just kõige sobivaim variant

Vabatahtlik teenistus välismaal on vabatahtlikele tõeline proovikivi, eriti esimesel korral, suurte kultuurierinevuste ja pikaajalise teenistuse korral. Seega on vabatahtlike toetamine kogu projekti jooksul oluline nii vabatahtlike heaolu kui ka projekti edukuse seisukohalt (Hofmann et al. 2002: 61).

Euroopa Liidu noorte kodanikuharidusprogrammi Euroopa Noored raames toetab ENEB igal aastal kümneid projekte, milles noored praktilise tegevuse kaudu tööeluks vajalikke kogemusi saavad. Kodanikuaktiivsuse, ettevõtlikkuse ja vabatahtliku tegevuse oluliste aspektide päevakohastamise abil on programmi Eesti büroo möödunud 11 aasta jooksul kaasanud oma tegevustesse umbes 25000 noort. Mitmetes olulistes valdkondades nagu rahvusvaheline noorsoovahetus ja noorte omaalgatuste toetamine on ENEB Eestis üks suuremaid toetajaid ja suunanäitajaid. Euroopa Noored alamprogramm „Euroopa vabatahtlik teenistus“ toetab noorte vabatahtlikku tööd välisriigis ja võimaldab neil sealjuures tutvuda selle riigi keele, inimeste ja kultuuriga. Programmi raames käis 2011. aastal 90 Eesti noort vabatahtlikuna välismaal. 2010. aastal oli vabatahtlike arv veidi suurem – 95 noort. ENEB-i kõrval pakub võimalust välispraktikal käia ka AIESEC - viimase kaudu välispraktikal käinute arv on alates 2008. aastast kasvanud enam kui kaks korda, ulatudes 2010. aastal 71 noort (Noorteseire aastaraamat 2011:19-20).

Vabatahtlikkusest on saanud midagi hinnatud ja väärtustatud, mida rõhutavad lapsevanemad, koolid, ettevõtjad ning valitsus. Isegi Töötukassa rõhutab vabatahtliku tegevuse olulisust, pakkudes oma klientidele tööotsingute ajal võimalust vabatahtlikuna töötada. Loodud on mitmeid portaale ja internetikeskkondi, kus saab end vabatahtlikuna kirja panna ning abipalvetele vastata, näiteks Vabatahtlike Värav, Vabatahtlike Infotahvel, maakondlikud arenduskeskused, Toidupank või Heateo Sihtasutus (Noorteinfo. Vabatahtlik tegevus 2014).

Siinkirjutaja soovis kaardistada organisatsioonid, mis vahendavad Eestist pärit noori rahvusvahelisse vabatahtlikku teenistusse. Allolevasse tabelisse on koondatud Eestisesed organisatsioonid. 2011a Noorteseire aastaraamatu andmeil (2011:20) teatakse neist enim Euroopa Noorte alamprogrammi „Euroopa vabatahtlik teenistus“. Viimase programmi raames käis 2011. aastal 90 Eesti noort vabatahtlikuna välismaal, 2010. aastal oli vabatahtlike arv veidi suurem – 95 noort.

Tabel 1. Rahvusvahelist vabatahtlikku tööd ja vabatahtlikke vahendavad organisatsioonid Eestis (autori koostatud).

Organisatsioon	Kodulehekülg	Sihtkohad	Muu oluline info
Noorteorganisatsioon Seiklejate Vennaskond MTÜ	www.seiklejad.org	Euroopa. Väljaspool Euroopat tuleb organisatsioon ise leida, seda andmebaasi ei eksisteeri	Seiklejate.Vennaskond@gmail.com Vanus 15-35a.
GLEN	www.terveilm.ee	Arengumaad	Igal aastal saab kaasa lüüa 5 eestlast. Igal projektil on oma vanusepiirangud – GLENIL 21-30a. Oma kogukond ka facebookis.
MONDO	www.mondo.org.ee	Aafrika (Põhja-Ghana, Lääne-Keenia, Uganda), Põhja-ja Ida-Afganistan, Süüria	MONDO on EVSi saatev organisatsioon
EUROOPA NOORED	http://euroopa.noored.ee/evs	Euroopa riigid, alates 2012 täiendavalt idapartneriteks Armeenia, Aserbaidžaan, Valgevene, Gruusia, Moldova ja Ukraina	Vanus 17-30ea., mõnedel andmetel ka 15-30ea ja 18-30ea.
EstYES	www.estyes.ee	Euroopa, Aasia, Aafrika ja Ameerika	18-30ea. Väljaspool Euroopat teenistusse minekul reisi ja elamiskulud vaja endal maksta. Lisaks pakub tööpraktikaid ja rahvusvahelisi töömalevaid ning laagreid
BELLNOR keeltekool	www.bellnor.ee	Täpsustamata	Lisaks põhitegevusele tegeleb veel Au Pairidega, Internshipiga ja Vabatahtlikega. Olemas facebookis.
AISEC in Estonia	www.aisec.ee/students/global_citizen	Üle maailma	Kohustuslik üliõpilase staatus ja hea inglise keele oskus. 18-29 aastastele. Olemas facebookis.
HeadEst	www.headest.ee	Üle maailma	Peamised sihtgrupid on mitte-organiseerunud noored, koolid ja kohalikud omavalitsuses, kellel puuduvad võimalused ja kogemus noortele tegevuste pakkumiseks

Noorte vabatahtlikule teenistusele keskenduvad veel ka organisatsioonid nagu Noored rahu nimel (Youth Action for Peace) ja Rahvusvaheline Kultuurialane Noortevahetus

(International Cultural Youth Exchange), Service Civil International, European Voluntary Service, Voluntary Service Overseas, Volontariato Internazionale Donna Educazione Sviluppo, Association of Voluntary Service Organisations, Action d'Urgence Internationale, European Federation of Intercultural Learning, Internationaler Versöhnungsbund (alates aastast 1914), United Nations Volunteers (ÜRO eriprogramm), The Alliance (alates aastast 1982) ja Co-ordinating Committee of International Voluntary Service. Eakamate vabatahtliku teenistusega tegeleb Eakate vabatahtlik teenistus Euroopas (oluline, kuna inimesed tunnevad endid tänapäeval kauem nooruslikena ja enamustes projektides on vanuse ülempiiriks 30a.), nendest enamus on ära märgitud ka T-Kit käsiraamatus.

Tõenäosus, et igaüks, kes soovib astuda vabatahtlikku teenistusse, leiab endale just paslikuima organisatsiooni või programmi, on väga suur. Noortele on abiks lisaks organisatsioonide kodulehtedel olevale infole ka mõned trükised. „Euroopa vabatahtlik teenistus. Vihik vabatahtlikule“ ja T-Kit käsiraamat. Loomulikult on palju huvitavat noortele lugemiseks vabatahtlikeks olnute blogides, raamatust „Hüppasin ellu tundmatus kohas. Kümme lugu Euroopa vabatahtlikust teenistusest“ (L. Kängsepp) ning „Olen vabatahtlik, muudan maailma!“

2. UURIMUS EESTI NOORTE VABATAHTLIKU TEENISTUSE KOHTA

2.1 Uurimuse meetod ja küsimused

Valimiks olid käesoleva töö raames vabatahtlikud, kes on läbinud või läbivad hetkel vabatahtlikku teenistust väljaspool Eestit, tegeledes laste või noortega. Uuritavate kohta sai siinkirjutaja infot Seiklejate Vennaskonna kodulehelt ning ka mondo.org.ee kodulehelt. Samuti olid küsimustikele nõus vastama siinkirjutaja tuttavad, kes on läbinud vabatahtliku teenistuse. Kokku saadeti vastamiseks sada veebipõhist küsimustikku. Antud töös kasutas siinkirjutaja uurimisainestiku kogumise meetodina veebipõhist küsimustikku (Lisa 1), mis koosnes kahekümnest etteantud valikuga ning vabavastustega küsimustest. Enamus küsimustest olid vabavastustega küsimused, mis andsid töö autorile rohkem informatsiooni. Kokku koosnes küsimustik kahekümnest küsimusest

Empiirilise, vabavastustega küsimustiku plussiks võib siinkirjutaja pidada võimalust vastajate poolt kirjeldada oma tundeid ja täpsustada oma mõtteid.

Veebipõhise küsimustiku meetodi valis siinkirjutaja eeskätt seetõttu, et enamus vabatahtlikke elavad Eestimaa eri piirkondades ja leidsid eelneva vestluse põhjal, et kõige efektiivsem ning soodsam oleks kasutada kiiret veebipõhist küsimustikku. Samuti sai valikul määravaks asjaolu, et nii mõnigi küsimustikule vastaja osales käesoleva uurimustöö tegemise ajal välismaal vabatahtlikus teenistuses. Seega ei tulnud kõne alla vabatahtlike intervjuerimine antud töö raames.

Käesoleva töö uurimusobjektiks on Eestist pärit noored vabatahtlikud, kes on olnud teenistuses Euroopas ja ka väljaspool Euroopat ning tegelenud oma vabatahtlikuks olemise ajal laste või noortega. Antud aines on oluline, kuna Eestis leiab kõlapinda vaid

siseriiklik vabatahtlik tegevus ning heategevus. Vähem aga teatakse noorte vabatahtlike läbitud edukatest projektidest väljaspool kodumaad.

Samuti on oluline uurida, mis põhjustel huvituvad paljud noored vabatahtlikkust tööst ja mil määral mõjutab see nende edaspidist maailmavaadet ja elukäiku peale teenistuse läbimist. Selle aluseks on vabatahtliku teenistuse lahti mõtestamine ning oma eesmärkide ja vaadete selgitamine vabatahtlike pilgu läbi.

Töö uurimuseks ja eesmärgi täitmiseks püstitas siinkirjutaja järgmised uurimisküsimused:

1. Miks hakkavad Eesti noored vabatahtlikeks?
2. Mille järgi valivad vabatahtlikud projektid, milles osalevad?
3. Kas vabatahtlik teenistus täidab eesmärgi?
4. Kas ja kuidas muutuvad noorte väärtushinnangud peale vabatahtliku teenistuse läbimist?
5. Kas läbitud vabatahtlik teenistus muudab noori tänapäeval atraktiivsemaks?

2.2 Uurimuse valim ja protseduur

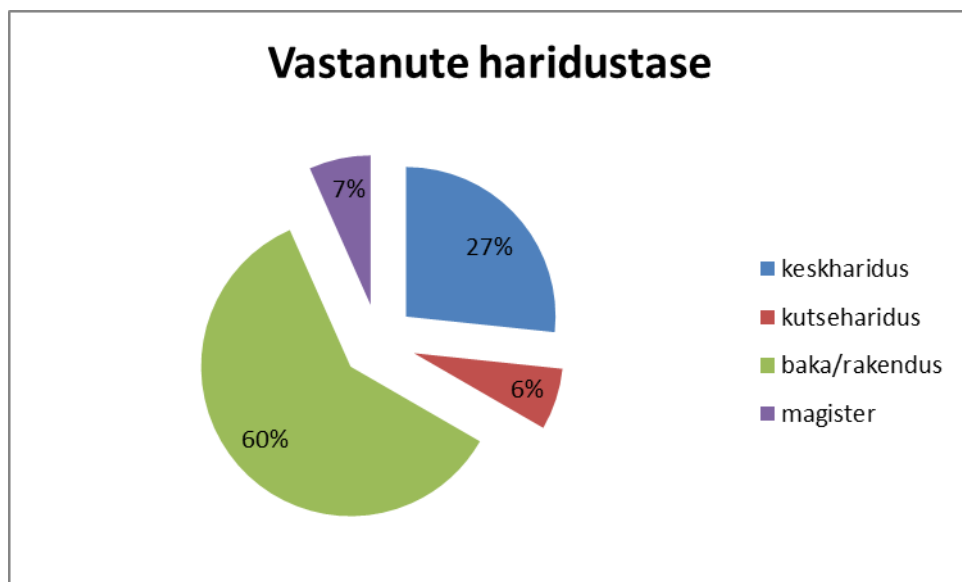
Uuringu viis töö autor läbi ajavahemikus 04.02.2014 kuni 07.05.2014a. Küsimustikele said kõik osalejad vastata anonüümselt, sundimatus õhkkonnas ning ise oma aega reguleerides.

Tulemused esitab siinkirjutaja peatükkide kaupa, analüüsides mõningaid andmeid Microsoft Excel andmetöötlus programmis ning lisades juurde vastanute kommentaarid ning mõtted, mis antud konteksti sobivad. Samuti lõimides uuringutulemusi teoreetilises osas kajastatuga.

Antud töö raames saadeti uuritavatele laiali sada veebipõhist küsimustikku, milledele vastasid kolmkümmend seitse vabatahtlikku.

Uurimuses osalejatest oli kõige rohkem neid noori, kelle vanus jäi vahemikku 23-26. eluaastat. Peaaegu võrdselt oli neid vabatahtlikke, kes jäid vanusevahemikku 19-22. ja 27-30. eluaastat. Kõige noorim uurimuses osaleja oli 19. aastane ja vanim 33. aastane. Siinkirjutaja arvab, et alla 18.aastaseid uuringus osalejaid ei esinenud seetõttu, et välismaale vabatahtlikuks minek on alaealiste puhul raskendatud/välistatud. Võib oletada, et alla 18 aastased noored löövad kaasa kodumaistes vabatahtlike-ja heategevuse projektides.

Vastanute taustandmetest uuriti ka vabatahtlike haridustaset. Haridustasemest annab ülevaate Joonis 1.

Joonis 1. Uurimuses osalenud vabatahtlike haridustase (autori koostatud).

Uurimuses osalenutest 60% olid omandanud bakalaureuse või rakenduskõrghariduse, 27% vastanutest olid keskharidusega, 6% vastanutest kutseharidusega ja 7% moodustasid need vabatahtlikud, kellel oli magistrikraad.

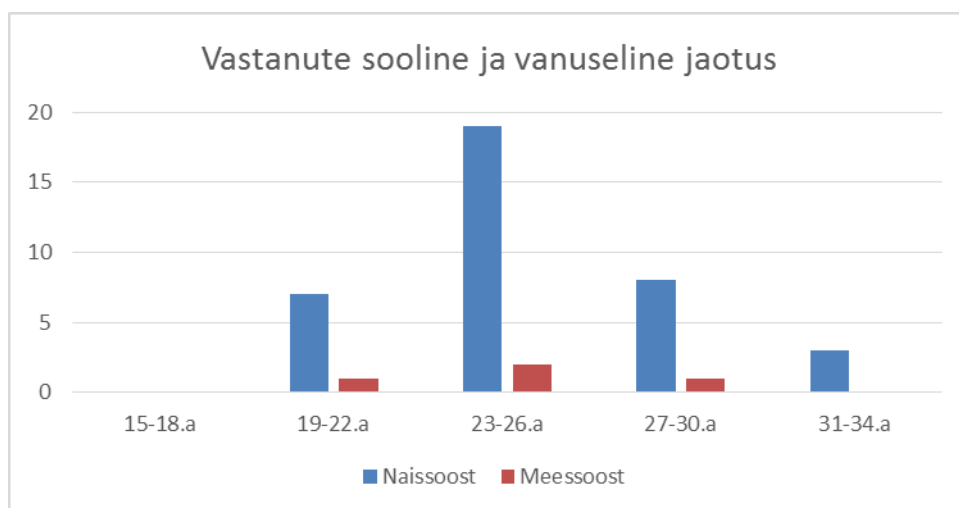
Kokkuvõtvalt võib antud uurimuse taustandmete põhjal väita, et keskmine vabatahtlik, kes on olnud teenistuses väljaspool Eestit laste ja noortega on naissoost, vanusevahemikus 23.-26. aastat ja omab rakenduslikku kõrgharidust.

Ka Praxise 2013.aasta uuring näitab, et Eesti keskmine vabatahtlik on naine, vanusevahemikus 25-49. eluaastat ja omab kesk- või kutseharidust. Käesoleva uurimuse põhjal on rõõm tõdeda, et üle pooltel vabatahtlikest on rakenduslik kõrgharidus. Kindlasti on välismaiste projektide puhul olulisem ka noorte haridustase ja algatusvõime, keelteoskus ning silmaring.

2.3 Uuringu tulemused

2.3.1 Teenistuse valik

Küsimustikule vastanute seast moodustasid suurema osa naissoost vabatahtlikud (33 vastanut), meessoost vastanuid oli vaid neli. Vastanute sooline ja vanuseline jaotus on välja toodud Joonisel 2.

Joonis 2. Vastanute sooline ja vanuseline jaotus (autori koostatud).

Võib järeldada, et naissoost vabatahtlikud on aktiivsemad tagasiside andjad ning ka aktiivsemad vabatahtlikus teenistuses osalejad.

Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis (Praxis 2013:16) uuringu järgi, on Eesti noored vanuses 15–24 eluaastat aktiivsemad kui rahvastik keskmiselt.

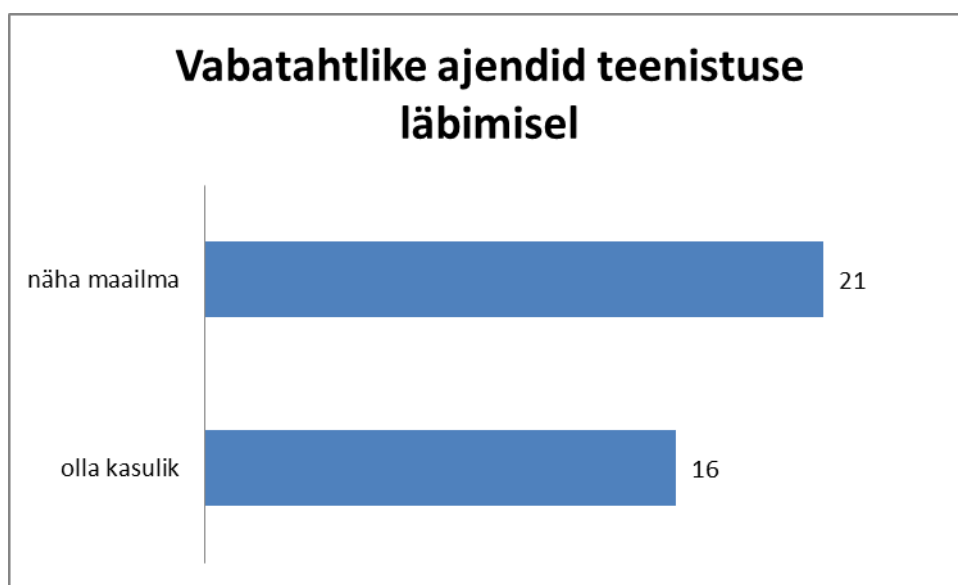
Erinevad vabatahtlikke kaasavad või vahendavad organisatsioonid on ette seadnud ka vanuselised alam-ja ülempiirid. Need on organisatsiooniti ja projektiti varieeruvad, kuid

enamasti oodatakse vabatahtlikku teenistusse osalema noori vanusevahemikus 18-30 eluaastat (sh kõige nooremad võivad olla 15.aastased ja vanimad 35.aastased).

Alljärgnevalt annab siinkirjutaja ülevaate erinevatest küsimuste sektsioonidest saadud vastuste tulemustest. Esimene sektsioon kajastas vabatahtlike teenistuse valikut. Kõigepealt soovis töö autor vastuseid selle kohta, mis ajendab noori läbima Euroopa Vabatahtlikku Teenistust?

Vastajate EVT läbimise põhjused võib laias laastus jagada kahte kategooriasse:

1. Soov näha maailma ja parandada võõrkeelte oskust;
2. Soov olla kasulik, teha head ja saada töökogemus.

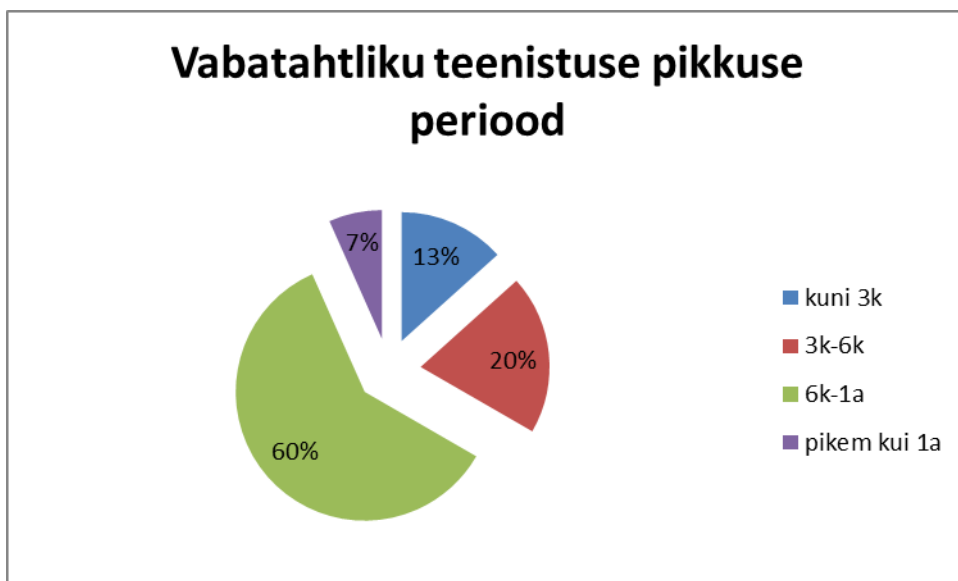
Joonis 3. Noorte ajendid läbimaks vabatahtlikku teenistust väljaspool Eestit (autori koostatud).

Üle pooltele vastanutest (57%) on vabatahtliku teenistuse läbimise ajendiks olnud soov näha maailma, tutvuda võõrriigi tavade ja kommetega ning parandada oma keelteoskust. Lisaks leidsid paljud veel, et otsustavaks sai suur uudishimu ja soov olla vaba (vajadus käia Eestist ära, vahetada keskkonda). 43% vastanutest soovisid oma teenistusega aga olla kasulikud, teha head ja saada vajalikke töökogemusi edaspidiseks eluks. Märgiti ära veel töömeetodite õppimist, soovi olla ühiskonnale kasulik, soovi muuta maailma paremaks paigaks, soovi ennast arendada ja leida ideid tulevase eriala/töökoha valikuks.

Võib väita, et enamuste noorte vabatahtlike soov oli vabatahtliku teenistuse raames seigelda, reisida ning lihvida erinevate võõrkeelte oskust, tahaplaanile jäi soov saada vajalikke kogemusi ja olla kasulik.

Projekti valdkondade valikul jagunesid samuti vastused kaheks: ühed olid need noored, kes valisid projektid oma oskuste ning huvide järgi (73% vastanutest) ning teised, kes valisid projekti juhuse või suva järgi (27% vastanutest). Siiski oli rohkem neid, kellel said projekti valikul määravaks projekti võimetekohasus, oskused ja haridus, projekti hingelähedus, tuttavate soovitusel ning projektid, millel oli praktiline väljund ehk kus saadi olla reaalselt abiks. Need, kes valisid projekti juhuslikult leidsid, et kõige õigem ongi midagi ette planeerimata kõiksugu erinevaid projekte üle vaadata ja seejärel teha omale sobivaim valik. Samas olid paljud vastajad eraldi ära märkinud ka selle, missugused projektid olid nende poolt kindlasti olnud välistatud (puuetega inimesed, vanurid, loodus). Enim huvitusid vastanud kultuuriprojektidest, mille raames saadi ühtlasi töötada koos laste ja noortega. Ka Vabatahtliku tegevuse arengukava järgi on põhilisteks vabatahtlike tegevuse valdkondadeks tervis ja sotsiaalhoolekanne, sport, laste-ja noorsootöö, kunst, kultuur ja haridus (2006).

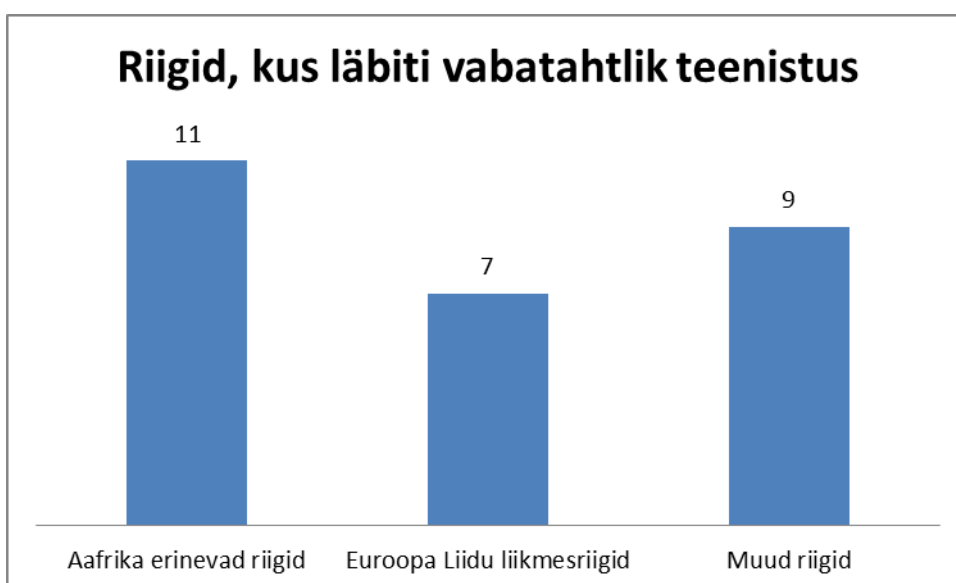
Samuti pidas siinkirjutaja oluliseks saada informatsiooni selle kohta, kui pikk oli vabatahtlike noorte teenistuse aeg välisriigis. Küsimustikele vastanutel oli võimalus valida nelja erineva perioodi vahel – kuni kolm kuud, kolm kuni kuus kuud, kuus kuud kuni aasta ja pikem kui üks aasta.

Joonis 4. Vabatahtlike teenistuse periood (autori koostatud).

Tulemustest selgus, et kõige enam oli vastanute seas neid noori, kes viibisid vabatahtlikena võõras riigis kuus kuud kuni aasta (60% vastanutest), 20% vastanutest kestis teenistus kolm kuni kuus kuud. Vähem oli neid, kelle teenistus jäi alla kuue kuu või kestis rohkem kui aasta. Loomulikult sõltub vabatahtliku teenistuse pikkuse periood programmide kestusest, mis varieeruvad riigiti ja valdkonniti.

Järgnevalt soovis töö autor selgitada välja, millistes riikides ja millistel põhjustel läbisid vabatahtlikud oma teenistuse.

Joonis 5. Millises riigis ja miks just selles riigis läbisite teenistuse? (autori koostatud).

Enim oli neid vastanuid, kes läbisid oma vabatahtliku teenistuse Aafrikas (41% vastanutest). Muudest riikidest oldi teenistuses Makedoonias, Islandil, Gruusias ja Moldovas (33%). Euroopa Liidu riikides viibiti teenistuses Prantsusmaal (nimetatud enim), Kreekas, Soomes, Hispaanias, Inglismaa ja Bulgaarias (26% vastanutest).

Põhjustena, miks just konkreetsetes sihtkohtades vabatahtlik teenistus läbiti, toodi välja alljärgnevaid põhjuseid:

- põhjus oli projekti asukohas;
- et riik ei asuks liialt kaugel Eestist ja elamine oleks odav;
- riigis oli sobilik soe kliima;
- sobis kultuuriruum, mis oli sümpaatne ja põnev;
- et oleks uus ja huvitav, mitte euroopalik;
- hea võimalus praktiseerida ja õppida keelt, kuna plaan on seda edasi õppida.

Esimese küsimustebloki viimase küsimusena soovis töö autor selgitada välja, millised olid vabatahtlike ootused ja eesmärgid enne projekti algust. Eesmärgidena nimetasid vabatahtlikud enim vahetut kogemust, et mõista paremini arengumaade probleeme; tutvustada Eesti kultuuri; rakendada inglise keelt igapäevaelus; anda midagi suurt ja enneolematut kohalikule kogukonnale; luua endale kustumatuid mälestusi; leida sõpru ja reisida; saada praktilisi kogemusi töötamiseks Eestis; tunda kogemusest rõõmu ning võtta osa kõigist sündmustest. Ootustena leidsid äramärkimist kaks varianti. Ühest küljest oodati ja eeldati, et saab olema senise elu vahvaim ja seiklusterohkeim aeg aga samas oodati, et saab olema raske ning oldi valmis kõikvõimalikeks negatiivseteks üllatusteks (Tsiteerides vastajat: „Alati tuleb oodata hullemat, sest siis saad positiivselt üllatuda!“). Oli ka neid vastajaid, kes ei seadnud projekti alustamisel eesmärke.

Võib väita, et vabatahtlikke on peamiselt kahte tüüpi. Ühed on need noored, kes soovivad parandada maailma ja anda endist maksimum teiste hüvanguks ja teised on need vabatahtlikud, kes soovivad laiendada oma silmaringi, sõpruskonda ja seigelda.

2.3.2 Vabatahtlik töö ja elu/olu välisriigis

Edasi uuriti vastanutelt vabatahtliku töö ja eluolu kohta välisriigis. Esimesena andsid vabatahtlikud oma hinnangu võõras riigis elamisele. 70% küsimustikele vastanuist pidasid välisriigis läbitud teenistust ja eluolu väga heaks. Leiti, et vabatahtlik saab ise oma elu teha mugavaks ja suurepäraseks; arvati, et seesugune kogemus aitab rohkem hinnata kodumaist eluolu; eluolu peeti rikastavaks ja nii mõnigi vastas, et jõudis vabatahtliku teenistuse ajal välisriiki suisa armuda. 25% vastanute arvates polnud eluolu ja teenistus riigis ei hea ega ka otseselt halb. Äramainimist leidsid koduigatsus ja pikaldane harjumuse tekkimine. 5% vastanuist pidas kogemust pigem negatiivseks. Leiti, et lühiajaliselt on tore osaleda ja elada teise riigi tegemistes, kuid suured kultuuri ja keele erinevused ning mõningased rutiinsed ning masendavad asjad ei lase eluolu täiel määral nautida. Ka siin leidis mainimist koduigatsus. Vastustest võib järeldada, et aktiivsetel, seltsivamatel ja positiivse ellusuhtumisega noortel on kergem sulanduda võõrriigi eluolusse kui neil, kes on kinnisemad ning esmakordselt kodumaast eemal viibivad.

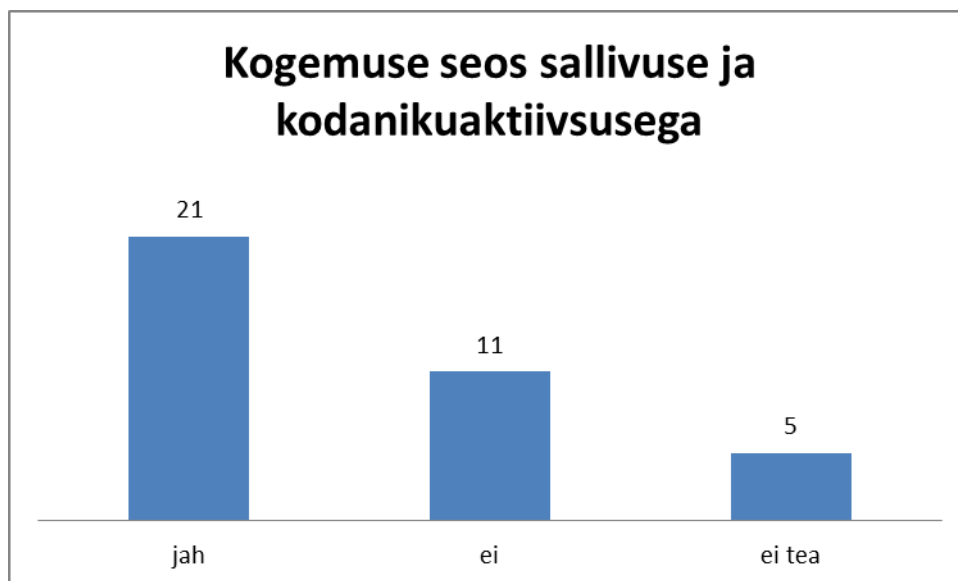
Veel pidas töö autor oluliseks välja selgitada, kas ja kuidas mõjutas mugavustsoonist (võõras keskkond) väljaspool elamine/tegutsemine noori julgemaks ja iseseisvamaks? 50% vastanutest leidis, et kõige enam muutis projektis osalemine ja võõras riigis elamine neid iseseisvamaks. Leiti, et peeti igapäevast võitlust (eriti just Aafrikas vabatahtlikena teenistuses olnute seas) oma ellujäämise nimel. Samuti suurenes usk iseendasse ja oskus hakkama saada ka väheste vahenditega (mitmel korral mainiti nappe rahalisi vahendeid). 33% vastanutest leidsid, et nad on projekti käigus muutunud julgemateks. Kergemini kohanetakse peale teenistuse läbimist võõrastavate situatsioonidega, juletakse astuda vestlusesse võõrastega, ollakse otsusekindlamad ja mainimist vääriskas oskus väärtustada piasasju ning oskus olla lugupidavam. 10% vastanutest leidsid, et peale võõras keskkonnas elamist pole nad muutunud ei julgemaks ega iseseisvamaks, kuna olid juba enne vabatahtlikku teenistust julged ja sihikindlad, omades teatud kogemuste pagasit. 7% vastanutest ei osanud oma hinnangut sellele küsimusele anda. Võib väita, et mugavustsoonist väljumine on noortele vabatahtlikele

igati kirkastav ja positiivne, mille käigus muututakse julgemateks ja iseseisvamateks – elus paremini hakkama saavateks ja läbilöövamateks. Tsiteerides üht küsimusele vastanut: „Võõras keskkonnas tegutsemine on mõnevõrra lihtsam, kuna puuduvad eelarvamused asjade toimimise kohta ja tuntakse suuremat vabadust. Väljamaalaste ideid võetakse positiivsemalt vastu. Mõlemapoolne avatus ja vabameelsus on suurem, mis motiveerib ka rohkem tegutsema ja olema julgem“.

2.3.3 Vabatahtliku teenistuse mõju väärtushinnangutele

Järgnevalt uuris siinkirjutaja vabatahtliku teenistuse mõju noorte väärtushinnangutele. Kõigepealt uuriti, kas ja kuidas mõjutas projekti läbimine noorte solidaarsustunnet. Vastustest ilmses, et 58% vastanuist enamasti kasvas lisaks solidaarsustundele ka ühtekuuluvuse tunne, või muutusid need tähtsamateks. 32% vastanuist leidsid, et projektis osalemine nende solidaarsustunnet ei mõjutanud, kuna oldi juba enne projektis osalemist solidaarsed ja sallivad nii usuliste kui kultuuriliste vaadete suhtes. Ning 10% vastanute arvates ei muutnud projektis osalemine nende solidaarsustunnet. Vastustest võib järeldada, et kõik vabatahtlikku teenistusse astujad on oma olemuselt solidaarsed ja sallivad, kuna ilma nende isiksuseomadusteta võõras riigis läbi ei lööda. Hea on tõdeda, et kui, siis muutis saadud kogemus noori veelgi solidaarsemateks.

Lisaks soovis siinkirjutaja selgitada välja, kas noored vabatahtlikud tajusid, et saadud kogemus edendas neis sallivust ja kodanikuaktiivsust. Sellest annab ülevaate Joonis 6.

Joonis 6. Saadud kogemuse seos sallivuse ja kodanikuaktiivsusega (autori koostatud).

Vastustest selgub, et 57% vastanute arvates on nad muutunud peale välisriigis oldud aega veelgi sallivamaks ja aktiivsemaks. Leiti, et ühiskonnas on väga palju diskrimineerimist, korrupsiooni ja homofobiat ja et inimesed peavad igapäevaselt tihti kokku puutuma ebavajalike erimeelsuste ja ebameeldivustega. Ära märgiti ka oskust peale vabatahtliku kogemust näha avaramat maailmapilti ning huvi tekkimist maailmapoliitika-ja hariduse vastu. 30% vastanutest leidsid, et vabatahtliku teenistuse kogemus pole neid muutnud sallivamaks ega kodanikuaktiivsemaks. Siinjuures jagunesid vastajad kahte leeri. Ühed olid need, kes leidsid, et olid juba enne projekti väga sallivad ning aktiivsed, teised aga olid need noored, kellel oli vabatahtliku teenistusega ebameeldivaid kogemusi, mis muutsid neid pigem sallimatumateks. „*Kuna Aafrikas ollakse valgete suhtes Euroopa mõistes rassistlikud, siis kindlasti muutusin ka selle teenistuse järel ise rassistlikumaks*“ (Naine, 28a., Keenia). Samuti leidis üks vastanu, et tal on peale vabatahtlikku teenistust kadunud igasugune motivatsioon jätkata vabatahtlikuna ning et sallivus on muutunud peale kogemust pigem oskuseks eirata ja ignoreerida. Sellest võib järeldada, et positiivsed kogemused muudavad noori vabatahtlike sallivamateks ja aktiivsemateks, kuid negatiivsed kogemused võivad mõjuda vastupidiselt ning olla lausa sallimatuse ja ignorantsuse põhjustajateks. Oli ka neid vastanuid, kes ei osanud sellele küsimusele vastust anda (13%).

Järgnevalt paluti vabatahtlikel anda hinnang selle kohta, kas projektis osalemine on muutnud noori tänasel tööturul atraktiivsemateks. Samuti paluti vabatahtlikel täpsustada mõjutavaid tegureid. 60% küsimusele vastanutest leidsid, et saadud kogemus ja läbitud teenistus on neid muutnud tööturul hinnatumateks, neil on täienenud CV, hea keeleoskus ja keelepraktika, julgus esineda ning tuua näiteid selle kohta, kuidas kriisisituatsioonides ja rasketes oludes läbi lüüa, olla paindlik. Näiteid kahe vabatahtliku vastustest: „Inglise keele praktika tõttu ilmselt küll. Samuti on hea märk see, et olen koostööd teinud mitmete rahvusvaheliste organisatsioonidega. Kandideerisin tagasi Eestisse tulles kahele ametikohale ja mõlemad tööandjad olid minust huvitatud.“ / „Mul on nüüd 9 kuuline esmane töökogemus waldorf-lastest“ 34% vastanutest ei osanud täpselt öelda, kas projektis kaasa löömine on neid muutnud tööturul atraktiivsemateks või mitte, kuna kindlaid töökohti neil veel ei olnud. Samas arvasid nad, et tuleviku suhtes on kindlasti neil eelis teiste noorte ees tööle saamiseks (kogemused/keelepraktika/julgus). 6% vastanutest leidsid, et läbitud teenistus pole neid tööturul tööandjate silmis atraktiivsemateks muutnud. Üks vastanu märkis täpsustusena ka muret, et pigem võib tööandjale tunduda, et tegu on seiklusjanulise inimesega, kes pikalt ühel kohal töötada ei taha ja otsib pidevalt uusi väljakutseid.

Töö autor soovis välja selgitada, kuidas mõjutas vabatahtliku töö tegemine (teiste abistamine) vabatahtlike enesetunnet/enesehinnangut/väärtushinnanguid. Tulemustest selgus, et 60% vastanutest oli vabatahtlik töö elu muutev kogemus, mille käigus muutus lisaks maailmapildile veel nende enesetunne paremaks (kuna saadi abistada, olla kasulikud ja muuta midagi paremaks), tõusis enesehinnang (oldi uhked eneste üle, et saadi hakkama rasketes oludes ja võõras keskkonnas) ning muutusid väärtushinnangud (väärtustatakse rohkem oma kodu ja kodumaad). Samuti lisati positiivsete asjadena ideed minna edasi õppima seda valdkonda, mille raames projekt toimus ja leiti, et projektis osalemine aitab noortel leida iseendid. Ka Kaarna (2011) väitis, et vabatahtlikel suureneb nende kasulikkuse tunne, enesehinnang ning – kindlus, lisaks probleemidega tegelemise oskus. Võrdselt oli aga 20:20% neid vastanuid, kes leidsid, et projektis osalemine ei ole või on ja samas ei ole ka muutnud nende enesetunnet, enesehinnangut ja väärtushinnanguid. Leiti, et ilma hea enesetundeta ei saagi

vabatahtlikku tööd teha ja et väärtushinnangud peavad samuti juba enne projektis kaasa löömist endil paigas olema.

Küsimusele, kas projektis osalemine aitas leida noortel kohta ühiskonnas või leida asja, mis teeb neid õnnelikuks, jagunesid vastused alljärgnevalt: 100% vastanuist väitsid, et projekt tegi neid õnnelikuks. Nimetati enese (eneses selgusele jõudmine) või sõprade leidmist (viis kokku inimestega, kes tegid õnnelikuks), oma kodu suuremat väärtustamist, leiti, et heateod teevad alati rõõmsaks. Veel mainiti ära, et oluline on teha seda, mida südamest tahetakse. Vähem kajastati oma koha leidmist ühiskonnas. Vaid 10% vastanute arvates teavad nad peale projekti lõppu oma kohta ühiskonnas.

Edasi soovis siinkirjutaja selgitada välja, kui aktiivseks ühiskonna kodanikuks pidasid noored ennast enne projekti? Sellest annab ülevaate Joonis 7.

Joonis 7. Noorte aktiivsus ühiskonnas (autori koostatud).

27% vastanutest pidasid endid enne projekti läbimist vähe aktiivseteks ja samapalju vastanuid (27%) leidsid, et nad on enne projekti olnud keskmiselt aktiivsed noored, kuna Eestis ei ole aktiivsus vajalikum kui arengumaades – kui arengumaades keegi midagi ei tee, siis jääbki asi tegemata, aga Eestis on teisiti. Eestis ise mitte aktiivne olles, teeb sinu eest vabatahtliku töö ära keegi teine, rohkem aktiivsem. 26% vastanutest

leidsid, et nad olid juba enne vabatahtliku teenistuse läbimist aktiivsed ühiskonnaelus kaasalööjad- ja rääkijad. Lisati, et osaleti ka Eesti sisestes vabatahtlike projektides ja MTÜdes. 20% küsimusele vastanuist pidasid end lausa väga aktiivseteks ühiskonna kodanikeks.

Järgnevalt sooviti selgitada välja, kas vabatahtlikud on pärast projektis osalemist aktiivsemad kodanikud ning milles see väljendub? Vastused jagunesid ka sellele küsimusele peaaegu võrdsetena. 55% vastanud vabatahtlikest leidsid, et nad on peale projekti läbimist muutunud aktiivsemateks maailmakodanikeks. Üritatakse edasi anda seda, mida projektist õpiti, lüüakse kaasa erinevates tegevustes, osaletakse erinevate organisatsioonide töödes ning võetakse rohkem ja julgemalt sõna arengukoostöö ja Aafrikaga seonduvates küsimustes (sh ka ajakirjanduses). Lisaks viiakse ellu ja kirjutatakse arengukoostöö projekte ning turustatakse erinevate riikide käsitöömeistrite toodangut Eestis. 45% vastanuist aga arvavad, et nad pole peale projektis osalemist muutunud aktiivsemateks kodanikeks. Miks see nii on, selle kohta infot ei avaldatud.

2.3.4 Vabatahtlike hinnang ja soovitused teenistusele

Edasi vastasid vabatahtlikud küsimusele, kas projekt vastas nende ootustele. 65% vastanute arvates oli projekt täpselt selline, nagu nad olid lootnud. Projektid olid toredad ja tegevustest ei tulnud puudust. 15% arvates ei olnud projekt päris selline, nagu nad lootsid, kuid siiski teostatav. Mainiti, et töö käigus selgus, et ülesanded olid üsna piiratud ja et oli liiga palju nõ tühja passimist ja aja surnuks löömist. Lisati, et ootused ja lootused olid suuremad kui see, mida tõi reaalsus. Samuti 20% vastanutest leidsid, et projekt ei vastanud ootustele. Projekt ei olnud selline, nagu seda ette kujutati.

Küsimustele, kas läbitud aeg oli noorte arvates efektiivne ajakasutus ja kas vabatahtlikel on kulutatud ajast kahju või hinnatakse saadud kogemust kõrgelt, andsid vabatahtlikud alljärgnevad vastused: 70% vastanutest leidsid, et nende poolt vabatahtlikus teenistuses läbitud ajakasutus oli väga efektiivne ja saadud kogemust hinnati kõrgelt. Eraldi toodi välja alljärgnevad asjaolud:

- Võtsin võimalusest viimast;
- Aeg lausa lendas, tööpõld oli lai;
- Kogemus ja töö olid täpselt minule sobivad;
- Hindan kogemust kõrgelt, efektiivne oli see, et mind koheselt tööle rakendati;
- Oleksin tahtnud veel kauemaks kohapeale jääda;
- Sain ise oma tööd planeerida ja kasutasin aega hästi;
- Kogemus oli tohutu ja õpetas rohkem kui senised elatud 22 aastat kokku.

30% vastanutest ei osanud öelda täpselt, kui võrd efektiivne projektis osaletud ajakasutus neile oli. Leiti, et aega oleks saanud efektiivsemalt kasutada, aega võeti kui pikka suvepuhkust ja et tööülesannete täitmisel oleks võidud vabatahtlikele rohkem autonoomiat anda ning neid usaldada. Kahju oma projekti peale kulutatud ajast ei olnud ühelgi vastajal.

Viimase küsimusega soovis töö autor saada teada, mis oleks võinud projekti korralduses olla teisiti? Mida oleks võinud muuta või paremini teha? Kõikidel vabatahtlikel (100% vastanutest) oli ettepanekuid ja täheldusi, mida võiks ja saaks projekti paremaks korraldamiseks teha. Siinkohal jäid enim kõlama vabatahtlike soovitusel/mõtted nagu:

- *Projekti raames oleks võinud olla mitmekülgsem tegevus, parem ettevalmistus kaasvabatahtlike valimisel* (naine, 25, Kreeka);
- *Saatva ja vastuvõtva organisatsiooniga sai tutvunud alles kohale jõudes, enne polnud nendega mingisugust sidet, oli pime usaldus* (naine, 20, Hispaania);
- *Suhtlus projektipartneriga oli olematu, projektipartneri vajadused olid muutunud võrreldes ajaga, mil projekt kirjutati* (naine, 33, Etioopia);
- *Keeleõpe vabatahtlikele oli halvasti organiseeritud, kuna keeleõppe tunnid kattusid tööajaga* (naine, 20, Hispaania);
- *Töökorraldus vajab paremat planeerimist, kuna vahepeal otsiti meile nõ tühja tööd ja rakendati meid kohtades, kus meid tegelikult ei vajatudki* (naine, 23, Inglismaa);
- *Rahaline organiseerimine jättis soovida. Oli juhuseid, kus transpordikulud olid öeldust tunduvalt suuremad ja nii mõnelgi tekkis rahaline probleem* (naine, 23, Moldova);
- *Elamiskohad olid töökohtadest väga kaugel* (naine, 23, Bulgaaria).

Lõpetuseks lisasid 85% vastanutest, et hoiavad siiani organisatsiooni tegevustel nii öelda silma peal ja kavatsevad kindlasti veelkord sarnases projektis kaasa lüüa või teevad seda juba praegu.

Uurimuse põhjal võib väita, et noored vabatahtlikus teenistuses osalejad on saanud projektis osalemisest enamjaolt positiivseid emotsioone, vajalikku keelepraktikat ning oskusi iseseisvalt hästi hakkama saada. Samuti leiavad nad, et projektis kogetu on heaks eeliseks teiste eakaaslaste ees tänasel tööturul.

KOKKUVÕTE

Viimastel aastatel on aina rohkem hakatud rääkima vabatahtlikust teenistusest ja heategevusest Eestis. Inimesed märkavad abivajajaid ning soovivad olla abiks, selle eest tasu saamata. Siinjuures võetakse eeskujuks teiste riikide kogemusi ja ollakse ka ise vajalike ning uute ideede algatajateks. Tõusnud on vabatahtlikku teenistusse asunud inimeste arv, teenistust läbitakse nii kodumaal kui ka välismaal. Noorte seas on populaarne just välismaal läbitav vabatahtlik teenistus, millest käesolevas töös lähtutigi. Kuna üheks populaarseks valdkonnaks vabatahtlike seas on tegelemine laste-ja noortega, siis keskendutigi Eesti noortele, kes üle maailma tegelevad vabatahtlike projektide raames laste-ja noorukitega.

Töö sisulises osas anti ülevaade vabatahtliku teenistusega kaasnevatest mõistetest, tekkimisest, noorte tegevusest vabatahtlikus teenistuses ning organisatsioonidest, mis vahendavad noori üle maailma. Töö uurimuslikus osas leiti vastused uurimusküsimustele ning selgitati välja, kas võõrriigis läbitav Eesti noorte vabatahtlik teenistus annab noortele eelise tööturul, mis oli ühtlasi antud töö eesmärgiks.

Tööst selgus, et Eestis vajab täpsustamist vabatahtliku teenistuse mõiste, kuna seda aetakse tihti peale segamini annetuste ja heategevusega. Samuti alahinnatakse noorte poolt tehtavat vabatahtlikku tööd väljaspool Eestit ning kättesaadavad andmed vabatahtlike ning nende tegemiste kohta on väga erinevad ja kohati lausa vastandlikud.

Noorte vabatahtlike tegevus on loomulik osa nende elust, kui ettevõtlikkuse väljendus ja enese teostamise viis, mille käigus aitavad nad kaasa inimeste ja ühiskonna arengule ning probleemide ennetamisele. Infot vabatahtlikku teenistusse asumise kohta saadakse enamasti kodumaistest organisatsioonidest, milledest koostas siinkirjutaja ülevaatliku tabeli käesolevasse töösse.

Eesti noored on aktiivsed vabatahtlikus teenistuses osalejad, enamasti on vabatahtlikud naissoost isikud, kelle vanus jääb 22-30. eluaasta vahele. Tihti soovitakse vabatahtliku teenistusega liituda, et näha maailma, tutvuda võõrriigi tavade ja kommetega ning parandada oma keelteoskust. Samuti soovitakse saada vajalikud töökogemused astumaks täiskasvanuella. Endile sobivad projektid valitakse välja kõige enim huvi pakkuvate seast või riikide järgi, kus neid läbi viiakse. Vabatahtliku teenistuse läbimise meelispaigaks on Aafrika riigid ja enim kestavad projektid kuus kuud kuni aasta. Leiti, et peale vabatahtliku teenistuse läbimist said selgemaks noorte väärtushinnangud. Rohkem osatakse hinnata seda, mis endil on olemas, muututi ka solidaarsemateks ja tugevnes ühtekuuluvuse tunne. Üle poolte noortest peavad endid peale teenistuse läbimist tööturul atraktiivsemateks ning leiavad, et neil on tänu oma kogemustele ja praktikale paremad šansid teiste omaealiste ees.

Vabatahtlik teenistus täidab oma eesmärgi, vabatahtlikus teenistuses läbitud ajakasutust peeti väga efektiivseks ja saadud kogemust hinnati kõrgelt. Noored tegutsevad meeleldi avalikes huvides ja ühiskonna heaks tasu sealjuures saamata.

Töös püstitatud eesmärk sai täidetud ning töös püstitatud küsimused vastatud.

Siinkirjutaja arvates tuleks rahvusvahelise teenistuse läbinud noorte tegevusi meedias rohkem kajastada, luua kogemuste ja projekti tagasiside andmise portaal ning selgitada välja need kitsaskohad, mis on saanud noortele takistuseks vabatahtliku teenistuse mitte nautimisel ja tööle mitte saamisel. Käesolevat teemat saab kindlasti veel uurida ja edasi arendada, et saada täpsem ülevaade ning tervikpilt nendest vabatahtlikest, kes tegutsevad väljaspool Eestit ja erinevates projektides.

VIIDATUD ALLIKAD

Amorim, L., Geudens, T. 2002. Rahvusvahelises vabatahtlikus teenistuses osalemise põhjused. T-Kit käsiraamat. Rahvusvaheline vabatahtlik teenistus. Euroopa Nõukogu ja Euroopa Komisjon. Strasbourg Cedex: Euroopa Nõukogu kirjastus (lk 16-17).

Amorim, L. 2002. Järeltegevus. T-Kit käsiraamat. Rahvusvaheline vabatahtlik teenistus. Euroopa Nõukogu ja Euroopa Komisjon. Strasbourg Cedex: Euroopa Nõukogu kirjastus (lk 73).

Costanzo, S. 2002. Mõni näide töövaldkondadest. T-Kit käsiraamat. Rahvusvaheline vabatahtlik teenistus. Euroopa Nõukogu ja Euroopa Komisjon. Strasbourg Cedex: Euroopa Nõukogu kirjastus (lk 18).

Euroopa Noorteportaal. 2014. Euroopa Vabatahtlik Teenistus. [<http://noorteportaal.ee/est/vabatahtlik-tegevus/>] 30.03.2014.

Euroopa Parlamendi Eurobaromeetri eriuuring nr 75.2. 2011. Vabatahtlik töö. Kokkuvõte.

Gramberg, A., Laanpere, A. 2005. Vabatahtlike koordineerimise vajadused ja võimalused. Tartu Vabatahtlike Keskus, II vabatahtlike foorum.

Hofmann, P. 2002. Rahvusvahelise vabatahtliku teenistuse taust. T-Kit käsiraamat. Rahvusvaheline vabatahtlik teenistus. Euroopa Nõukogu ja Euroopa Komisjon. Strasbourg Cedex: Euroopa Nõukogu kirjastus (lk 13-14).

Hofmann, P et al. 2002. Vabatahtlike järjepidev toetamine. T-Kit käsiraamat. Rahvusvaheline vabatahtlik teenistus. Euroopa Nõukogu ja Euroopa Komisjon. Strasbourg Cedex: Euroopa Nõukogu kirjastus (lk 61).

Kaarna, R. 2013. Heategevuse majanduslik väärtus, mõju ja väärtustamine. – Riigikogu Toimetised, nr 28.

Kaarna, R., Noor, K. 2011. Ülevaade vabatahtliku töö majandusliku ja sotsiaalse väärtuse hindamise võimalustest. Lõppraport. Tallinn-Tartu: Poliitüuringute Keskus Praxis ja Sotsiaalministeerium.

Karnas, J. 2012. Janelka kirjad Ghanast. Minu seiklused mustal mandril [<http://janelighanas.wordpress.com>] 23.03.2014

Kiisler, S. 2011. Vabatahtlik töö annab kõigile võimaluse realiseerida oma andeid. Siseministeeriumi pressiteade nr 15, 26.01.2011 [<https://www.siseministeerium.ee/kiisler-vabatahtlik-too-annab-koigile-voimaluse-realiseerida-oma-andeid/?highlight=vabatahtlik>] 23.03.2014

Kurušev, A. 2003. Rahvusvahelistest vabatahtlike laagritest. Ettekanne Esimesel vabatahtlike foorumil Tartus (lk 22).

Luide, U. 2013. Vabatahtlik tegutsemismotiivid ja vabatahtlik tegevus organisatsiooni Serve The City MTÜ näitel. Tallinna Ülikooli Sotsiaaltöö Instituut. (Magistritöö).

Mänd, T. 2008. Vabatahtliku tegevuse roll ühiskonnas. Ettekanne III vabatahtliku tegevuse foorumil Tartus

Mänd, T., Gramberg, A., Kõre, K. 2004-2005. Vabatahtlik töö Euroopa Liidus. Paberid ja praktika. Tartu Vabatahtlike Keskus: AS Triip

Mänd, T. et al 2003. Esimene vabatahtlike foorum. Tartu Vabatahtlike Keskus 25.04.2003.

Möller, G., Ender, J. Mänd, K., Surva, L. 2008. Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis. Uringuaruanne. Versioon 4. Vabatahtliku Tegevuse Arenduskeskus

Noorteinfo. Vabatahtlik tegevus [<http://noorteportaal.ee/est/vabatahtlik-tegevus/>] 12.04.2014.

Noorteseire aastaraamat. 2011. Noored ja noorsootöö. SA Poliitikauuringute Keskus Praxis. Tallinn: AS Ecoprint

Online **Etymology** **Dictionary**

[<http://www.etymonline.com/index.php?term=volunteer>] 03.02.2014

Pavlovova, L. 2002. Rahvusvahelise vabatahtliku teenistuse kavandamine. Osalejad. T-Kit käsiraamat. Rahvusvaheline vabatahtlik teenistus. Euroopa Nõukogu ja Euroopa Komisjon. Strasbourg Cedex: Euroopa Nõukogu kirjastus (lk 21)

Praxis (2012). Organiseeritud vabatahtliku tegevuse kommunikatsioonistrateegia. Tallinn: Poliituuringute Keskus Praxis

RAKE (2012). Kodanikuhariduse ja vabatahtliku tegevuse analüüs Euroopa sotsiaaluuringu põhjal. Lõppraport. Tartu: Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuringute keskus RAKE

Rikmann, E., Lagerspetz, M., Vallimäe, T., Keedus, L., Sepp, M., Jesmin, T., Hinno, K. 2010. Kodanikualgatuse institutsionaliseerumine Eestis 2009/2010. Uuringu raport. Tallinn: Kodanikeühiskonna uurimus- ja arenduskeskus Tallinna Ülikool

Rochester, C. 2006. A literature review. Volunteering England.

SA Poliitikauuringute Keskus Praxis. 2012. Noorteseire aastaraamat 2011. Noored ja noorsootöö. Tallinn: AS Ecoprint

Siseministerium. Kodanikuühiskond Eestis. Rahvastik ja regionaalvaldkond. [<https://www.siseministerium.ee/kodanikuuhiskond/>] 24.03.2014

Siseministerium. 2011. Tee midagi kasuliku ja maailm muutub. Pressiteade nr 48, 04.05.2011 [<https://www.siseministerium.ee/tee-midagi-head-ja-kasulikku-ning-maailm-muutub/?highlight=vabatahtlik>] 24.03.2014

Tasuja, M. 2011. Kodanikuühiskonna ja vabatahtliku töö moodulid ajakasutuse uuringus. Tallinn: Statistikaamet

T-Kit käsiraamat. Rahvusvaheline vabatahtlik teenistus. 2002. Euroopa Nõukogu ja Euroopa Komisjon. Strasbourg Cedex: Euroopa Nõukogu kirjastus

Uus, M., Hinsberg, H., Mänd, T., Batueva, V. 2013. Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis 2013. Tallinn: Poliitüuringute Keskus Praxis

Vabatahtlike tegevuse arengukava 2007-2010. Tartu Vabatahtlike Keskus ja Siseministerium 2006. Tallinn-Tartu

Vabatahtlike värav. Miks hakata vabatahtlikuks?
[<http://www.vabatahtlikud.ee/et/Vabatahtlikule/Miks-hakata-vabatahtlikuks>]
02.05.2014.

Vabatahtlike värav. Vabatahtliku tegevuse valdkonnad
[<http://www.vabatahtlikud.ee/et/Vabatahtlik-tegevus/Valdkonnad>] 18.03.2014.

Vabatahtlike värav. Vabatahtliku tegevuse võimalused välismaal
[<http://www.vabatahtlikud.ee/et/Vabatahtlikule/Vabatahtliku-tegevuse-voimalused-valismaal>] 10.03.2014.

Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis 2013. Uringuaruande faktileht 2013.
Poliitüuringute Keskus Praxis
[https://www.siseministerium.ee/public/Vabatahtlik_tegevus_faktileht_est.pdf]
17.03.2014.

Virnas, J. 2012. Janelka kirjad Ghanast. Minu seiklused mustal mandril.
[<http://janelighanas.wordpress.com/>] 12.04.2014.

Youth Social Policy and Development Division 2012. Youth and volunteerism Fact Sheet. [<http://undesadspd.org/Youth.aspx>] 30.03.2014

Wikipedia. The Free Encyclopedia. Volunteering.
[<http://en.wikipedia.org/wiki/Volunteering>] 19.03.2014.

ZUSAMMENFASSUNG

INTERNATIONALE FREIWILLIGENDIENST ESTNISCHER JUGEND MIT KINDERN UND JUGENDLICHEN

Keio Ziehr

Der Internationale Freiwilligendienst der Jugend ist in Estland sehr populär, immer mehr Jugendliche möchten in verschiedenen Projekten in der ganzen Welt teilnehmen.

Diese Arbeit ist aktuell, weil die Jugendliche den Freiwilligendienst als beste und günstigste Möglichkeit um sich zu verwirklichen und sein Weltbild zu erweitern sehen. Sogleich hilft die freiwillige Arbeit zur schnelleren Selbständigkeit, Selbstvertrauen und Entwicklung der ganzheitlichen Weltbild mit.

Frühere Arbeiten beschäftigten sich mit der freiwilligen Arbeit in Estland, aber Untersuchungen für den internationale Freiwilligendienst fehlten. Viele Jugendliche absolvieren den Freiwilligendienst schon vor eine Hochschule und Beginn der Arbeit.

Ziel dieser Arbeit ist herauszubekommen, ob das Freiwilligendienst die Jugendliche für den heutigen Arbeitsmarkt attraktiver macht. Um den Ziel zu erreichen wurden Fragen erstellt, aus denen vorgeht, dass:

- die meisten, die den Freiwilligendienst durchschreiten weiblich und zwischen 22-30 Jahre Alt sind;
- Die Jugendlichen möchten den Dienst antreten um die Welt zu sehen, um Sprachen zu lernen und Arbeitserfahrungen zu sammeln. Die Projekten und das Ort wählt man nach eigenen Interessen, die Dauer der Teilnahme eines Projektes liegt

meistens zwischen 6 Monate bis 1 Jahr;

– Die Jugendlichen schätzten die Erfahrungen des Freiwilligendienst sehr hoch und fanden, dass die Arbeit und das Leben in einem fremden Land sie selbständiger und mutiger gemacht hat und die Solidarität gefördert hat;

– man fand heraus, dass die erworbenen Erfahrungen die Jugendlichen Dank Sprachpraxis und Arbeitserfahrungen für den heutigen Arbeitsmarkt attraktiver macht. Viele Freiwillige haben nach dem Freiwilligendienst eine Stelle gefunden und merkten, dass sie durch die Teilnahme eines Projektes bessere Chancen bei den gleichaltrigen hatten.

Das Freiwilligendienst macht die aktiven und jugendlichen Esten offener und erfahrener, das Gebrauch der Fremdsprachen verbessert sich sowie die Kommunikationsfähigkeit. Dadurch schaffen die Freiwilligen auf dem hiesigen Arbeitsmarkt konkurrenzfähig zu beliben, die Bedingungen hier zu schätzen und das Durchbrennen zu vermeiden.

Die Medien sollten mehr über die Jugendliche, die den Freiwilligendienst absolviert haben berichten, ein Portal für den Feedback und Erfahrungsaustausch zu schaffen um die Engstellen, die die Jugendliche hatten, die die Freiwilligendienst nicht genießen konnten oder keine Stelle gefunden hatten herauszufinden.

LISA 1. KÜSIMUSTIK

1. Teenistuse valik

- 1.1 Mis ajendas Teid läbima vabatahtlikku teenistust?
- 1.2 Mille järgi valisite projekti valdkonna?
- 1.3 Kui pikk oli Teie vabatahtliku teenistuse periood?
- 1.4 Millises riigis ja miks just selles riigis läbisite teenistuse?
- 1.5 Millised olid Teie ootused ja eesmärgid enne projekti algust?

2. Vabatahtlik töö, elu/olu välisriigis

- 2.1 Milline on Teie hinnang võõras riigis elamisele?
- 2.2 Kas ja kuidas mõjutas mugavustsoonist(võõras keskkond) väljaspool elamine/tegutsemine Teid julgemaks/iseseisvamaks?

3. Mõju väärtushinnangutele

- 3.1 Kas ja kuidas mõjutas projekti läbimine Teis solidaarsustunnet?
- 3.2 Kas tajusite, et saadud kogemus edendas Teis sallivust ja kodanikuaktiivsust?
- 3.3 Andke hinnang, kas projektis osalemine on muutnud Teid tööturul atraktiivsemaks?
Palun täpsustage mõjutavaid tegureid.
- 3.4 Kuidas mõjutas vabatahtliku töö tegemine(teiste abistamine) Teie enesetunnet/enesehinnangut/väärtushinnanguid?
- 3.5 Kas projektis osalemine aitas leida kohta ühiskonnas/asja, mis teeb õnnelikuks?
- 3.6 Kui aktiivseks ühiskonna kodanikuks pidasite ennast enne projekti?
- 3.7 Kas Te olete pärast projektis osalemist aktiivsem kodanik ning milles see väljendub?

4. Hinnang/soovitused

- 4.1 Kas projekt vastas Teie jaoks ootustele?
- 4.2 Kas Te saavutasite endale seatud eesmärgid?

4.3 Kas läbitud aeg oli Teie arvates efektiivne ajakasutus? Kas Teil on kulutatud ajast kahju või hindate saadud kogemust kõrgelt?

4.4 Mis oleks võinud projekti korralduses teisiti olla? Mida oleks võinud muuta/paremini teha?

4.5 Kuidas mõjutas läbitud teenistus Teie suhet saatva organisatsiooniga? Kas võtate rohkem osa organisatsiooni tegevustest? Kuidas oli see suhe enne teenistust?

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Keio Ziehr,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose Eesti noorte rahvusvaheline vabatahtlik teenistus laste ja noortega,

mille juhendaja on Tiiu Kamdron,

- 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Pärnus, **21.05.2014**